

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 25.— Din
za inozemstvo 40.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 4 in 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Harvarska ul. 2.
Celje, Aleksandrova c.

Rača pri pošt. čekov.
savodu št. 11.842.

Ljubljana, 6. marca.

Ako ne bo v zadnjem hipu spremeni svojega programa, se bo angleški zunanji minister Austen Chamberlain na potu k zasedanju sveta Zveze narodov v Ženevi sestal v Parizu z ministrskim predsednikom Herriotom. Na konferenci obeh državnikov pride do razgovora o več važnih vprašanjih, ki danes predvsem zanimajo ne le politično javnost na obeh straneh Rokavskega preliva, temveč bo njihova rešitev odločilno vplivala na nadaljnji potek cele evropske politike. Poleg vprašanja medzvezniških dolgov, ki ga bo na današnji konferenci morda le naželeno obravnavalo, tvori zadeva izpraznitve Kölna, garancijski pakt in poročilo nadzorstvene komisije o nemški razorožitvi glavni predmet izmenjave misli med obeh državnikoma.

V vseh teh vprašanjih se nazirajo obeh zavezniških vlad do danes že razlikujeta. Gosp. Herriot se je s svojim znamenitim patriotskim govorom o nemški razorožitvi odprel sentimentalni politiki popuščanja in zaupanja v nemško demokracijo, ki je sicer omogočila sprejem Dawesovega načrta, dovedla do izpraznitve dela zasedene nemškega ozemlja, ni pa mogla preprečiti vzpostavitve reakcijskega režima v Nemčiji in novega narasta revanšističnih težej. Pod težo teh argumentov se je gosp. Herriot dejansko vrnil k preizkušeni politiki svojih predhodnikov. Danes Francija zopet zastopa stališče, da brez sigurnosti pred napadom od strani Nemčije ne sme biti nadaljnjih evakuacij zasedenega ozemlja v Porenju. Zli se, da je Francija odločena sama zasesti Köln, če bi ga angleške čete izpraznile. Francija ne veruje več v jamstvo šilke, neodločne nemške demokracije, ona hoče imeti vojaško varnost.

Angleška teza trdi, da garancijski pakt in izpraznitev Kölna ne spadata skupaj, pač pa da je evakuacija odvisna od poročila kontrolne komisije. Nemčiji se mora staviti zahteva, da popravil pogoje v razorožitvi, ki jih je ugotovila medzvezniška kontrolna komisija, in čim bo to storjeno, se ima izpraznitev Kölna izvesti po določbah verzajske mirovne pogodbe. Vprašanje sigurnosti Francije, kateri priznava Anglija prvovrstno važnost, pa ne sme izzvati nikakršne kršitve veljavne mednarodne pogodbe, ki mora biti sveta ne le Nemčiji, ampak tudi zmagovalnim zaveznikom.

Ta dva problema se morata torej reševati vsak za sebe. Formalno bo morala angleška teza tudi prodrla, zakaj Franciji ne gre za obliko, ampak za bistvo. Anglija naj poda Franciji zavest varnosti njene istočne meje in ta pristane ne le na evakuacijo Kölna, marveč še kakšnega drugega zasedenega kraja.

V Angliji je zadnje čase nastopila temeljita preorientacija v naziranju glede garancijskega pakta. Chamberlain sicer ne bo mogel niti v Parizu niti v Ženevi prijaviti angleškega pristopa k »Beneševemu protokolu«, ker ves britanski imperij odklanja uporabo angleške mornarice v policijske svrhe pod komando Zveze narodov in se boji predalekosežnega oboroženega vmešavanja v kontinentalne zadeve. Vendar to ne pomeni, da bi mogla Anglija vztrajati v izolacijski politiki.

Časi, ko se je Aglija čutila nedotakljivo v svoji otočinski samoti pod zaščito mogočnega brodovja, so minili za vedno. V današnji dobi ogromnega tehniškega napredka, v dobi pomornice in zlasti zrakoplovstva ni Velika Britanija več otok, ampak poladalek kontinenta. Za avijone je Rokavski preliv le ozek jarek in izleta preko njega ne morejo zračni armadi zabraniti prav nobene oklopne ali križarske. London, ki leži komaj 80 km od obale, je za tak izlet nadvse vabljiv cilj. Anglija bi mogla biti prve dni po izbruhu vojne zadeta v svojem življenjskem nervu.

Angleško zračno brodovje je danes trikrat slabše od francoskega in ni verjetna bližnja iznrememba tega razmerja v prid Angliji. Verjetna sicer tudi nj vojna med obeh današnjima zaveznicama, ker bi v njej obe imele vse izgubiti in ničesar dobiti, vendar je tisti, ki razpolaga z ogromnim francoskim zračnim brodovjem, sila, ki zasluži sleherno upoštevanje. Angliji tudi ne more biti vseeno, če Nemčija prebije francosko obrambno črto in se njene bojne sile vseh vrst orožja pojavijo na severni francoski obali, odkoder se da z uspehom organizirati napad na Anglijo.

Ta in podobna razmišljanja so izzvala v Angliji mučno zavest nesigurnosti. Vojaški strokovnjaki izjavljajo, da strateški obrambna črta Velike Britanije se teče več ob njeni obali niti ob franco-

Pred prvo sejo nove Narodne skupščine

PRIPRAVE VLADE IN OPOZICIJE NA DANAŠNJO SEJO. — PREDSEDNIK JOVANOVIČ ZADNJI DAN V SVOJEM URADU. — PRETNJE OPOZICIJE, DA ZAPUSTE PARLAMENT SO SE IZKAZALE ZA PRAZNE GROŽNJE.

Beograd, 6. marca, p. Jutrišnja prva seja nove Narodne skupščine je napovedana ob 9. dopoldne ter se pričakuje z velikim zanimanjem, ker bo ob tej priliki došlo do prvega spopada med vlado in opozicijo. V beograjskih političnih krogih, zlasti pa pri opoziciji, se opaža velika nervoznost. Ves današnji dan so se vršile seje obeh klubov. Značilno je, da v Beograd še niso došli Nemci in federalisti. Ker je vlada sklenila, da se poleg Radića pridruži v zaporu tudi dr. Maček, Predavec, dr. Krnjević in oha Košutić, tudi ti poslanci ne bodo prisostvovali seji. Otvoritev Narodne skupščine se nadalje ne bodo udeležili radičevci dr. Kežman, ki je še vedno v Ameriki, radičevci Rude Bačinić, ki je polegnil v inozemstvo, ker se vodi proti nemu preiskava zaradi nekih poznih dejanj ter zemljoradnik Čeda Kukanović, ki je v zaporu istotako zaradi nekega kaznivega dejanja.

Danes popoldne so imeli še opozicijske seje, o kateri je bilo izdano oficijelno poročilo, da se je na njej razpravljalo o taktiki opozicije. Kako doznava vaš dopisnik, so še opozicijske razpravljali o sešavi kandidatne liste za verifikacijski odbor in razmotrivali, kako bi s spretno kombinacijo glasov dobili čim večje število članov.

Z velikim zanimanjem se tudi razpravljalo o tem, kako bodo glasovali zemljoradniki in eventualno Nemci. Po dosedanjih vestih bodo te grupe nastopile s svojo listo.

Nadalje vprašanje, ki zanima javnost, je vprašanje jutrišnjega začasnega predsednika. Sejo bo otvoril po letih najzrejši poslanec in izgleda, da je to posl. Arsa Lazić, član Davidovićeve stranke iz bregalnškega okrožja. Kandidat vlade za začasnega predsednika je posl. dr. Niko Šubotić, predsednik opozicije pa dr. Korošec.

Dosedanji predsednik Narodne skupščine g. Ljuba Jovanović je zapustil nočjo pisarno predsednika in tako odstopil svoje mesto novemu predsedniku. Po sporazumu med vlado in opozicijo, bosta fungirala kot začasna tačnika pri jutrišnji seji dva vladna in dva opozicijsko-

nalna poslanci in sicer po nastopnem vrstnem redu: St. Kobasić, Kujundžić, Aleksa Mijović ter Voja Milovanović.

Opoziciji povzroča mnogo skrbi vprašanje njenega lastnega sporazuma. Nocoj se je zvedelo iz krogov dr. Spaha, da so muslimani proti objavi tega sporazuma. O tej zadevi se je nocoj razpravljalo v opoziciji, vendar pa je bilo sklepanje odloženo na jutri, češ, da mora plenarna seja opozicije odločiti ali se naj »sporazum« publicira ali ne. Nocoj so opozicijski pravilni novinarjem, da sporazum ne bo objavljen in da se bo to zgodilo kasneje ob primernejšem času. Vedno verjetnejše postaja, da je ves »sporazum« opozicije javaden demagoški bluff.

Splošna nervoznost je zvečer priklopala do vrhunca, ko se je izvedelo, da vlada sklepa o zaprtih radičevcih. Vse se je spravevalo, kaj stori opozicija, ako vlada dr. Mačka in tovarišev ne izpusti. Kakor znano je opozicija za ta slučaj naznanila svoj exodus ter napovedala abstinenco. Ko se je doznalo, da vodstvo HRSS ostane tudi nadalje v zaporu, je pri opoziciji nastala velika nevolja. Njene dosedanje protije, da bo v tem slučaju zapustila parlament so se izkazale za prerane, ker so nocoj opozicijski še sklenili, da se udeležijo parlamentarnega dela. Ta veliki faktični poraz opozicije je seveda predmet ironične kritike.

Beograd, 6. marca, p. V očigled jutrišnjemu sestanku Narodne skupščine je danes v vseh političnih krogih, osobito v Narodni skupščini vladala posebno živahno vrvenje, potekajoče v poslednjih ukrepih in pripravah za sestanek Narodne skupščine.

Dopoldne je minister za šume in rudnike dr. Žerjav imel daljšo konferenco z ministrom prosvete Svetozarjem Pribečevićem. Zatem se je minister Žerjav podal na dvor, kjer je ostal pri kralju v enourni avdijenci. Popoldne so se vršile opetovane konference med posameznimi ministri. Zvečer je bil na dvoru finančni minister dr. Stojadinović, ki je poročal o svojih resortnih poslih, potem pa tudi minister za pošto in brzojav Vojla Vukičević, ki je bil tam kakor se za trjuje v neki politični misli.

Enotna taktika Narodnega bloka

SKUPNA KANDIDATNA LISTA ZA VERIFIKACIJSKI ODBOR. — SKUPNA SEJA OBEH VLADINIH KLUBOV. — MINISTER MILETIĆ DEMISIJONIRAL. — MINISTRE SRŠKIĆ PODA DANES OSTAVALO. — DR. LUKINIĆ O SODNIJSKIH ZAKONIH.

Beograd, 6. marca, p. Med radikali in samostojnimi demokrati se je dosegel popolni sporazum za skupno listo pri volitvah verifikacijskega odbora. Kandidati Narodnega bloka so posl. dr. Milan Srškić, Milan Simonović, dr. Srdjan Budisavljević, dr. Ninko Perić, dr. Jovan Dojčić, dr. Vasa Jovanović, Vlado Kosić, Milan Stojanović, dr. Dušan Grgin, Boža Milovanović, Dragiša Leovac, dr. Paleček, Ninko Komljenović, dr. Gorgije Branković, dr. Branko Stahić, Gjura Kržalić, dr. Ljuba Milošević, dr. Ljudvikt Pivko, Vlada Mletić, Tomo Popović in Vasilje Trbić. Ker dr. Milan Srškić, ki je določen za predsednika verifikacijskega odbora ne more biti istočasno minister, bo jutri podal ostavko.

Verjetno je, da bo jutri dopoldne skupna seja poslancev Narodnega bloka, na kateri se bo razpravljalo o taktiki v času parlamentarnega dela.

Beograd, 6. marca, p. Danes je minister poljoprivrede Krsta Mletić podal ostavko. Kot vzrok navaja utrujenost. O njegovi ostavki bo jutri razpravljaj radikalski klub.

Jutri poda ostavko minister za izenačenje zakonov dr. Srškić, ki bo izvoljen za predsednika verifikacijskega odbora.

Danes so bile razširjene vesti, da je minister pravde dr. Lukinić, ki je že dalj

časa precej težko bolan, demisijski ostavil. Dr. Lukinić je izjavil Vašem dopisniku, da so te vesti neresnične. Kljub temu da je težko bolan, hoče dr. Lukinić na vseh način dokončati, kolikor mu bo zdravje dopuščalo, vse zakone, katere mora njegov resort predložiti. Že je izročil vsem ministrom dokončani načrt zakona o sodnikih, ki se bo v ponedeljek razpravljaj na seji ministrskega sveta in potem izročil v sklepanje Narodni skupščini. Zakon o ustroju sodišč ne bo v par dneh dokončan, nakaš bo istotako predložil ministrskemu svetu na pretes in Narodni skupščini v sklepanje. Pospešno je tudi delo na načrtu zakona o državnih odvjetnikih in višjih državnih odvjetnikih za vso državo.

Razkol v italijanski liberalni stranki

Rim, 6. marca, s. Vodilni odbor liberalne stranke je poslal kralju udanostno brzojavko o priliki obhvalnice ustavodajne ter je istočasno izključil 25 liberalnih poslancev, ki se niso hoteli ločiti od vlade. »Corriere d'Italia« in »Stampa« odobravajo ta sklep vodilnega odbora. Izključeni poslanci pa izjavljajo, da ne priznavajo več stranke.

Nemčiji naperjena angleško-francosko-belgijska (in latka) defenzivna zveza. Zato se Anglija peča z mislijo, naj se v garancijsko kpalicijo pritrigne tudi Nemčija, ki bi se na ta način odtegnila privlačnosti Moskve. Ta način bi bil sprejemljivejši za dominijone, ker bi izločil in zmanjšal silo rusko-japonsko-kitajske zveze, bil bi pa tudi bližji duhu in določbam statusov Zveze narodov.

O teh vprašanjih, ki presegajo ne le zapadno-evropski okvir, temveč so danes prvi problem svetovne politike, bosta razpravljala gg. Herriot in Chamberlain. Ni pričakovati, da bi presegla prvo fazo sondiranja in izmenjave misli. Tudi v Ženevi ne bo mogel angleški zunanji minister mesto pokopanega protokola predložiti kak nov konkreten načrt. Zahteval bo pač odgoditev sklepanja o vprašanju, ki vsled svoje važnosti rabl mnogo časa in temeljitega premisleka.

Radičevci ostanejo v zaporu

SKLEP SINOČNEGA MINISTRskega SVETA. — DOLGA AVDIJENCA MINISTRA ŽERJAV. — ZAKLJUČEK DELA DRŽAVNEGA ODBORA.

Beograd, 6. marca, r. Ob 16.30 se je danes sestal ministrski svet in je razpravljaj o postopanju proti Mačku in tovarišcem. Treba se je bilo odločiti, ali se naj radičevci izpustijo, ker se jutri sestane Narodna skupščina. Kar se tiče Radića samega, se je konstatiralo, da je proti njemu zbran tako obsežen material, da se ne more resno misliti, na njegovo osvo boditev. Kar se pa tiče interniranja članov vodstva HRSS, je bila vlada mnenja, da je treba dati Narodni skupščini možnost sklepati o njihovi zatvoritvi ohenem z verifikacijo njihovih mandatov. Vsi aretiranci so pravomočno v preiskavi po členu 1. zakona o zaščiti javne varnosti, samo je bilo zagrebško sodišče mnenja, da preiskovalni zapor za take zločine ni obligaten, dasi se po tem členu predvideva celo smrtna kazen. V kratkem pa bo kasacijsko sodišče v Zagrebu sklepalo o vprašanju obligatnega zapore v slučajih določenih po čl. 1. imenovanega zakona. Vsi pravni krogi pa tudi oddelek B za Slovenijo in Dalmacijo stoje na stališču, da je pravni nazor zagrebškega sodnega in banskega stola napačen. Narodni skupščini so predložene pritožbe proti veljavnosti Radičevskih mandatov, o katerih ima odločiti Narodna skupščina po zakonu o zaščiti države. Ako bodo poslanci opozicije sprožili vprašanje proti zatvoru vodstva Radičevcev, bodo na svojem potu našli fronto vladnih strank, ki ne dopuščajo nikakega umika, ker je vlada prišla v posest novih dokumentov, ki dokazujejo popolno solidarnost »seljaške internacionale« s komunistično vlado v Moskvi.

Zaradi internacije dr. Mačka in tovarišev je tekot dopoldneva Pavle Radić

obiskal Ljubo Jovanovića, kot bivšega podpredsednika Narodne skupščine, ali Jovanovića na njegovo intervencijo ni mogel dati nikakega pozitivnega odgovora. Kmalu zatem se je v isti zadevi podal intervenirat tudi dr. Trumić, ki pa že ni več našel Ljube Jovanovića.

Državni odbor je danes dopoldne pod predsedovanjem Ljube Jovanovića imel svojo zaključno sejo. Dr. Hohnjec je protestiral, da dosedanjim sejam Državnega odbora ni prisostvoval dr. Maček, ki je skupno z ostalimi člani vodstva HRSS se vedno interniran. Državni odbor je Hohnjevo izjavo vzel na znanje in nato prešel na dnevni red. Sestavljen je bil definitivni seznam narodnih poslancev na osnovi podatkov glavnih volilnih odborov. Seznam se z vsem volilnim materialom vred izroči Narodni skupščini, s čemer je dovršena funkcija Državnega odbora.

PRIPRAVLJENE KOMUNISTIČNE DEMONSTRACIJE V ZAGREBU.

Zagreb, 6. marca, n. Sinoči in danes so tukajšnji komunisti delij po mestu letake, s katerimi se delavstvo pozivlje, naj dne 7., posebno pa dne 8. marca priredi demonstracije kot na dan usmrtnitve atentatorja Aliagića in v znak protesta proti vladi. Policija je radi tega razglasila, da se občinstvo opozarja, naj se ta dva dneva izogne vsaki demonstraciji, četudi samo kot gledalci ter da posebno 8. marca ne pride na pokopališče Mirogoj, ker bo policija vsak poskus, kakršnekoli demonstracije preprečila z najostrejšimi sredstvi.

Nemški nacionalisti poskušajo uvesti diktaturo?

VLADA ZAHTEVA OD PARLAMENTA DVOMESEČNO NEOMEJENO POOBLASTILO. — DRŽAVNI KANCELJAR NAJ OPRAVLJA TUDI FUNKCIJE PREDSEDNIKA REPUBLIKE.

Berlin, 6. marca, s. Državna vlada namerava v času do izvolitve novega državnega predsednika uvesti neke vrste diktaturo. Dr. Luther naj bi bil v tej nerijodni kancelar in istočasno namestnik državnega predsednika. Državni zbor naj bi se odgodil do izvolitve ter izdal začasni pooblastilni zakon, v katerem bi se vlada pooblašala, da more dva meseca vladati brez državnega zbora. Stranke levice, posebno socialni demokratie, protestirajo proti temu načrtu diktature in zahtevajo, da ostane državni zbor do izvolitve novega predsednika zbran. Z demokratske strani se dela na to, da bi državni zbor sprejel zakon, da le vsakokratni predsednik državnega sodišča namestnik državnega predsednika, ali pa naj se sklene, da se istočasno z državnim predsednikom izvoli tudi podpredsednik, česar današnja ustava ne pozna.

Prvi razgovori radi volitev so se med strankami desnice že pričeli. Pričakujejo, da bodo nemški nacionalci, nemška ljudska stranka, bavarska ljudska stranka ter gospodarska stranka postavile skupno kandidata. Največ izgledov za nominacijo ima bivši notranji minister Jarres.

SEJA PARLAMENTA.

Berlin, 6. marca, v. Danes ob 10. uri se je po daljši pavzi državni zbor zopet sestal. Na dnevnem redu te seje so bili buđet in razni davčni zakoni.

Na začetku današnje seje je predlagal neki komunistični poslanec, naj se državni zbor takoj peča z novimi volitvami državnega predsednika ter z vprašanjem njegovega nadomestovanja. Predsednik Loche je sporočil, da se bo konferenca šefov jutri petala s temi vprašanji.

Eksodus laburistov iz parlamenta

IZREDNO BURNA SEJA SPODNJE ZBORNICE. — SRDITI NAPADI NA MINISTRA CHAMBERLAINA. — IZKLJUČITEV SOCIJALISTIČNEGA POSLANCA.

London, 6. marca, z. Včeraj popoldne je imela spodnja zbornica sejo, na kateri je bila od liberalcev izzvana zunanjepolitična debata. Liberalci Fisher, ki je govoril mesto nenaadno bolelega Lloyd Georgea, je ostro napadal vlado in jo očital, da favorizira Francijo na škodo Nemčije. Odgovorjal mu je zunanji minister Chamberlain, ki se je pečal zlasti s problemom evakuacije, nemške razorožitve in garancijskega pakta. Socijalisti so ga nenrestando mekinjali v mekinjalni stii oster je bil vodja leviharjev škotski poslanec Kirkwood, ki je napadal Chamberlaina osebnostno in kliče »blebetravce«. »Pravna slama« in »slučaj«. Ker se ni odzval opominem volpresebnika Honeja, ga je ta izključil od včerajšnje seje. Kirkwood pa ni hotel zamistiti dvorane, zato je Chamberlain kot

namestnik odsotnega premijera v smiselni poslovni predlaval Kirkwoodovo izključitev za nedoločen čas. Predlog je bil sprejet z 245 proti 119 glasovom. V znak protesta so nato med burnim hrupom zapustili zbornico vsi socijalisti z Macdonaldom na čelu. Chamberlain je nato nadaljeval svoj govor, ki ga je pa zelo skrajšal in že po par minutah zaključil. Naznanil je samost, da se v soboto sestane v Parizu s francoskim ministrskim predsednikom.

Danes je Macdonald sporočil Balfourju, da se vrne delavska stranka v parlament le, ako postavi vlada na dnevni red prihodnje seje ki je sklicana za jutri, pripravo o neznanju, ki jo hočejo socijalisti predlagati podpredsedniku Hopeju. Vlada je na ta predlog pristala.

Zaupnica sovjetski vadi

Tiflis, 6. marca, s. Plenarna seja izvršilnih odborov Sovjetske unije je včeraj soglasno sprejela sklep, po katerem se odobrava notranja in zunanja politika vlade.

JOFFE BO IMENOVAN ZA RIM.

Berlin, 6. marca, s. Kakor poročajo, bo dunajski sovjetski poslanik Joffe v najkrajšem času zapustil svoje mesto ter predvidoma imenovan za poslanika v Rimu.

ITALIJA V ALBANIJL

Rim, 6. marca, s. »Tribuna« poroča, da je bila te dni zaključena razdelitev albanskega petrolejskega pasu in je Italija prejela v bližini Elbasana velike kro-

cesije. Tudi trgovska pogodba med Albanijo in Italijo je bila že ratificirana.

Borza

6. marca:

CURIE. Beograd 8.40, Newyork 519.70 London 24.79, Pariz 26.55, Milan 21.12, Prag 15.45, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.60, Sofija 3.80, Dunaj 73.25.

DUNAJ. Beograd 11.34 — 11.38, Berlin 168.70 — 169.30, London 33.86—33.96, Milan 28.79 — 28.91, Pariz 36.32 — 36.48, Praga 21.08 — 21.16, Curih 136.60—137.10, Dinarji 11.29 — 11.35.

PRAGA. Beograd 53.75, Rim 131, Newyork 33.80, Curih 651.

BERLIN. Beograd 6.72, Dunaj 59.15, Milan 17.08, Praga 12.44, Curih 80.72.

Sestanek nove Narodne skupščine

S kraljevim ukazom je sklicana nova voljena Narodna skupščina za danes k svojem prvemu sestanku. Prvi njen posel je, da se konstituirajo. Konstituiranje se vrši po natančnih predpisih, ki jih dajeta ustava in skupščinski poslovnik. Ono je končano že v trenutku, ko si je skupščina izvolila svoje definitivno predsedništvo. Od tega trenutka naprej ima naša Narodna skupščina šele zakonodajno oblast, t. j. ona lahko razpravlja in sklepa o zakonskih pa tudi o drugih stvarnih predlogih. Pričetek njenega stvarnega dela je obeležen s posebno ceremonijo: slovesno otvoritvijo po kralju ali v njegovem imenu.

Prvo delo, ki ga opravi nova Narodna skupščina, je verifikacija mandatov, t. j. uradno ugotovitev, kateri poslanci so pravilno izvoljeni in vsled tega polnopravni člani zakonodajnega zbora.

Današnji sestanek poslancev bo otvoril predsednik po starosti, t. j. oni poslanec, ki je po letih najstarejši. Najstarejši je tokrat, kakor se zatrijuje, Pašič, toda ker je on predsednik vlade, bo skoraj gotovo starostni predsednik kdo drugi, menda poslanec Dokič iz Davidovičeve grupe. Naloga starostnega predsednika je stvarno in čisto omejena. Njemu izročijo prisotni poslanci svoje poverilnice, kakor starostni predsednik takoj odredi in s pomočjo mlajših poslancev, ki si jih izbere za tajnike, izvede volitev začasnega predsednika Narodne skupščine ter štirih sekretarjev.

Z izvolitvijo začasnega predsednika je dnevni red prve seje izčrpan. Začni predsednik sestavi na podlagi predloženih poverilnic seznam poslancev ter skliče za drugi dan novo sejo, v kateri izvoli Narodna skupščina verifikacijski odbor, sestavljen iz 21 poslancev. Volitev se vrši po posebnem pravilu. Verifikacijski odbor mora v roku 7 dni izvršiti svoje delo. On pregleda poverilnice na podlagi volilnih aktov ter sklene o tem, kateri mandati se naj odobrijo, kateri razveljavijo. Vsak volilec je upravičen, da proti volitvam v svojem volilnem okrožju vložijo pritožbo ter zahteva razveljavitev mandata. Verifikacijski odbor pa ni vezan na pritožbo, on presoja na prostem preudarku na podlagi pritožb, protestov pri glavnih odborih, a more tudi sam difektirati vsak mandat. Celokupno svoje delo dovrši verifikacijski odbor s svojim poročilom na

Narodno skupščino. V tem poročilu razdeli mandate v dve velike grupe: v neoporene in oporene. Pri prvih predlaga, da se verifikirajo (odobrijo), pri drugih, da se razveljavijo. Poročilo verifikacijskega odbora se mora najdalje v treh dneh natisniti ter razdati poslancem, nakar se prične po preteklu nadaljnjih 24 ur razprava v plenumu Narodne skupščine.

Razprava o poročilu in predlogih verifikacijskega odbora traja dnevni red tretje in nadaljnjih sej Narodne skupščine. Ta tretja seja se vrši torej najkasneje 12. dan po drugi seji. Razprava se deli na dva dela. Najprej pridejo na vrsto nesorni mandati. Dehata o njih sme trajati le en dan, nakar se vrši glasovanje o vseh teh mandatih naenkrat. Razprava o oporenih mandatih se vodi za vsak mandat posebej ter sme trajati vsega skupaj pet dni. Skupščina glasuje o tem, da se oporni mandati ali razveljavijo ali pa da se odredi preiskava, ki naj dokaže pravilnost ali nepravilnost predmetne pritožbe, protesta, ugovora. To preiskavo vodi poseben odbor 21 članov in jo ima dovršiti v duhu zakona tekom treh mesecev. Celokupna verifikacijska debata traja torej v plenumu Narodne skupščine 6 dni.

Čim je končana, položajo poslanci, katerih mandati so bili overovljeni, prisego, da bodo verno čuvali ustavo ter delovali v občo dobro kralju in narodu. Sedaj šele pristopa Narodna skupščina izvolitvi svojega stalnega predsedništva, ki sestoji iz predsednika, dveh podpredsednikov in štirih sekretarjev. S tem je Narodna skupščina konstituirana, o čemer obvesti novi predsednik Narodne skupščine predsedniku vlade.

Ustava in poslovnik predložena da mora biti Narodna skupščina predno se posveti svojemu zakonodajnemu delu, slovesno otvorjena. To se zgodi s kraljevim prestolnim govorom ali pa s poslanico, odnosno s posebnim ukazom.

Od današnjega večera sestanek nove Narodne skupščine do slovesne otvoritve parlamenta bo potekalo torej še 18 do 20 dni, z drugimi besedami: stvarno parlamentarno delo se prične šele koncem meseca marca.

Kakor znano, se poroča, da se bo formalna otvoritev vlade in rekonstrukcija kabineta izvršila no verifikaciji. To bi bilo torej okrog 25. t. m.

izmišljeno. Niti ene trditve ni moglo vzdržati v verifikacijskem odboru in v Narodni skupščini pa bo imela še prilike, da dokaže vladna nasilja. Prepričani smo, da se bo izkazalo ravno nasprotno in da se bo ob tej priliki pokazalo, kaj so počeli klerikalci v Sloveniji in radičevci v hrvatskih krajih. Nad klerikalnim nasiljem v Sloveniji s pritožbojo celo slovenski radičevci v svojem listu «Slov. remljka» nece. Ako bi ne bilo v Sloveniji klerikalnega terorja, zlorabe vere in cerkve, bi klerikalna stranka ne dobila niti polovice sedanjih svojih mandatov, ker bi s samo agitacijo na podlagi svojih političnih uspehov ne mogla pridobiti zase niti enega pametnega in zavednega volilca.

Dr. Korošec vidi izhod iz svojega nejasnega položaja samo v novi vladi in v novih volitvah. Reči je hotel, da je za njegovo stranko in za opozicijski blok upanje rešitve samo v novi vladi in v novih volitvah. Ljudstvo si seveda žisto nič ne želi novih volitev in tudi ne tigrske vlade. Tudi za državo ni take potrebe, saj pa za porazene in tepene blokaške kolovozije. Značilno je, da dr. Korošec v svoji izjavi o političnem položaju ni našel niti besede za njuno zakonodajno delo, potrebno za vse nanose našega javnega življenja: to je zani posttrgovaškega romana. Še dalje naj živitari naša ljudstvo v sedanjih nemirnih razmerah, glavno je, da se dr. Korošec prikloni zopet do ministrskega stola. Dr. Korošec bo moral dolgo časa čakati na sporazum, ki bi mu to omogočil!

Sestanek trovcev — najemnikov članov Gremija trgovcev v Ljubljani

Sinoči ob 1/2 8. zvečer se je vršil v gremijskih prostorih sestanek trgovcev — najemnikov, ki ga je sklicalo načelstvo na zahtevo trgovskih krogov. Po otvoritvi zborovanja po gremijskem načelniku gosp. Sturcij, je postal stvarno poročilo o položaju trgovstva in o započeti akciji z ozirom na novi osnutek stanovanjskega zakona član načelstva gosp. Kavčič.

Gremijsko načelstvo je zavzelo stališče, da je dolžnost gremija, zaščititi svoje člane, ker je več kot tri četrtine gremijskih članov trgovcev — najemnikov. Dolžnost stanovske organizacije je, da se zavzame za svoje člane, želi pa, da se zadeva reši v sporazumu s hišnimi posestniki v zadovoljstvo obeh strank.

Po načelstvenem poročilu je sledila debata, v kateri so se navzoči izrekli za zaščito trgovskih lokalov in časopisno najemnine. Gosp. Jelačin ml. je predlagal v smislu svojih lanskoljetnih govorov, ki jih je imel pri gremiju, Zvezi gremijev in pri Trgovski in obrtniški zbornici in kjer se je izjavil odločno proti zaščiti trgovcev — najemnikov, da naj se tudi ta zbor brcne proti zaščiti in za prostost obratnih lokalov. Njegov predlog je bil odklonjen in je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Upoštevajoč interese hišnih posestnikov in trgovcev — najemnikov in osebno vpoštevajoč interese javnega značaja ugotavlja Gremij trgovcev v Ljubljani, da je treba zaščititi srednjega in malega trgovca in obrtnika z novim stanovanjskim zakonom. Treba je poiskati srednjo pot med strogo se krizajočimi interesi.

Popolno prestop pri oddaji obratnih lokalov bi škodovala 80 odst. pridobitnikov in bi imela občutne posledice tudi za konzumente. Vsestranski razlogi govore zato, da ostanje potrebne omejitve v veljavi vsaj še toliko časa, kot novi zakon. Čas za popolno likvidacijo po vojni nastalih razmer se ni prišel ter je treba to likvidacijo provesti stopnjeno, da ne povzroči prevelikih gospodarskih potresilja.

Gospodarstvo je temelj napredka vsa-

kega naroda in je od njega odvisno blagostanje vsakega naroda. Pogibelni zastoj v ekonomskem življenju se pri nas še vedno postruje. Trgovina, obrt in industrija hira jo v brezposelnosti radi pomanjkanja denarja, visokih carin in drugih davkov. Trgovci in obrtniki so radi teh gospodarskih prilik že prezadolženi. Mnogi so že kljub dosedanjim zaščitnim poslovnim lokalom prisiljeni odpuščati delovne sile in ustavljati obrate. Velik del obrtnikov opušta poklic, ker ne morejo zmagovati davkov, ki se jim nalagajo. V današnjih težkih in resnih časih, ko se bori trgovina in obrt za obstanek, ko mučijo pošene in solidne pridobitnike noč in dan skrbi, kako bodo prestali to ekonomsko krizo, v teh resnih in težkih časih, bi napravilo dovoljeno svobodno razpolaganje s poslovnimi lokalni pravo anarhijo. S tem bi bilo uničenih nešteto eksistenc in pridobitniki, ki so desetletja vlagali ves svoj trud v podjetja in se trudili zanje, bi bili izročeni prostemu brezmejnemu izkoriščanju, ki bi se začelo z dražbo posameznih poslovnih prostorov. V narodnogospodarskem oziru bi bilo svobodno razpolaganje s poslovnimi prostori zelo škodljivo, ker se je potem hati velike invazije inozemskih trgovcev, ki so močni na kapitalu in katerim bodo s sklenjenimi trgovinskimi pogodbami že itak na stečaj odprta vrata v našo državo. Ni v državnem interesu, da pomaga tuicu k nam na škodo domačega ekonomskega življa.

Glede najemnine se strinjamo z zakonskim osnutkom, ki principijelno določa, da naj jo uredi lastnik in na emnik sporazumno. Potrebna bodo v to svrhu razsodišča za primere, da se ne bi dosegel sporazum gladko. Priznavamo hišnim lastnikom pravico, da dobivajo za investirani kapital polne odgovarjajoče dohodke. Zato stojimo na stališču, da se določi, kot najvišja dopustna mera za odmero najemnine zlata pariteta napram letu 1914. Smo proti vsakemu nadaljnjemu povišanju nad to vsoto, ker je neupravičeno in nikakor ne moremo dovoliti, da bi mi trgovci in obrtniki plačevali hišnim posestnikom oni primanjkljaj, ki ga radi zakonske zaščite ne smejo pobirati od stanovanjskih najemnikov. Zato ne dovolimo, da bi hišni posestniki ta primanjkljaj prevajali na najemnike lokalov. Zadržujemo, da se našo malo trgovino in obrt zaščiti v isti meri, kot javne in zasebne nameštence na podlagi predpisane dohodnine.

Zato pozivamo kraljevo vlado:

1.) da zavaruje v novem zakonu neodpovedljivost vseh poslovnih lokalov, dokler se ne uredi v državi socialne in gospodarske razmere;

2.) da se najemnina za poslovne prostore določa na bazi predvojne stanarine od 1. julija 1914. ter, da se k tej najemnini ne smejo približati še kakšni posebni dodatki za popravila, snazhenje in drugo, kot se tudi pred vojno ni.

Politične beležke

+ Razveljavljanje mandatov HRSS.

«Vreme» od 5. t. m. poroča, da vlada ne namerava v verifikacijskem odboru razveljavljati mandatov HRSS na podlagi člena 18. zakona o zaščiti države, pač pa bo verifikacijski odbor vzel resno v pretes vse pritožbe volilcev proti nezakonitemu postopanju Radičevih kandidatov in agitatorjev, v kolikor je moglo vplivati na izid volitev. Zato ni izključeno, da bodo razveljavljeni in morebiti tudi cele liste radi raznih nepravilnosti, ki jih je zakrivila HRSS ali pa nje sorodne skupine. V tem slučaju bi se odredile nadoknadne volitve, pri katerih bi sodelovala tudi Radičeva stranka.

+ Iz albuma naših tigrov. «Samouprava» v svojem četrtkovem uvodniku prigodno obnavlja spomine na «vladanje» bivših Davidovičevih ministrov in glede naših tigrov navaja: «O prometni politiki bivšega kabineta nam je očitno, ki je nedvomno kompetentna za oceno te politike, podala sledečo sodbo: Davidovičev kabinet je s svojim delom povzročil v železniškem prometu tekom treh mesecev toliko škode, da jo bo treba tri leta

popravljal z mučnim in naporitnim delom.» Tak prizadeven mož je bil torej minister Sušnik. A v prosvetni politiki, pravi «Samouprava», je duhovnik Korošec začel delovati v popolnem nasprotju z jasnimi in preciznimi določami naše državne ustave in favorizirati tuške manjšine na škodo državnega edinstva. Če bi bil ta klerikalec še dalje ostal na državni upravi, bi bil vzgoji narodne mladine dal pravec v zmislu svojih klerikalnih teženj in smeri, česar ni niti treba dokazovati... No, naj že bo kakorkoli, Sušnik in Korošec sta zopet v Beogradu.

+ Opozicija obrača, vlada obrne. Včerajšnji zagrebški «Večer» prinaša dnevno informacijo iz Beograda, ki je prilično karakteristična za onemogočeno vihravost opozicije in njene zopetne «grožnje» z abstinenco. Radikali in samostojni demokrati, pravi list, smatrajo, da jim v slučaju abstinence opozicijskega bloka ostane možnost (!), da v verifikacijski odbor in vse ostale odbore izvolijo samo svoje ljudi. Vsi skupščinski odbori, ki se zdaj izvolijo, pa ostanejo permanentni za vse zasedanje in se ne izpremenijo niti tedaj, ako kak skupina naknadno pride v parlament. Radikali in samostojni demokrati bi torej sami izvolili verifikacijski odbor in v enem dnevu verifikirali svoje mandate, nakar bi hitro izvolili tudi vse ostale skupščinske odbore. S tem bi vlada dobila celo Narodno skupščino v svoje roke in bi mogla lažje (aha!) provesti svojo politiko. Čim se je doznala (!) ta namera vlade, je opozicija izpremenila svoje stališče in se postavila na stališče, da ne pojde v abstinenco temveč v skupščino, da se izvoli verifikacijski odbor in da se delo prične. Vprašanje abstinence pa se bo pretresalo kasneje in sklepalo šele potem, ko bodo mandati verifikirani... Ta informacija je preljubljena svedoča opozicijske dalekovidnosti, ki od »povsem neorijentirane« vlade šele sproti doznava poedine «nameres», ki so sicer za vsakega lajaka jasne ko na dlan, in po njih obrača svoj abstinenci plašč. Le tako dalje in pohvaliti se homo, da tako idealne opozicije nima svet!

+ Tudi angleški tip. Da se radičevski apostoli in verniki ne bi preveč ogreli za monarhijo «angleškega tipa», približujejo blokaški listi dolgo poročilo o abstinenci angleških labouristov, ki je nedvomno tudi tipljena in posnemana vredna: V četrtek e Chamberlain v poslanski zbornici hotel podati zunanje politične ekspozé. A preden je sploh začel govoriti, je labourist Kirkwood začel razsajati in protiti, napadati in grditi zunanjega ministra. Predsednik parlamenta je razgrajala par krat pozval k redu in dostojnosti. Ker so vsi opomnili bili kakor bob ob steno, je bil Kirkwood izključen za nekaj sej. Z njim vred so zbornico zapustili vsi labouristi z Macdonaldom na čelu. Zatem so sešli in sklenili, da mora v ponedeljek poslanec Kirkwood dobiti zadoščenje s tem, da parlament obsodi postopanje zborničnega predsednika! Ako labouristi ni predlog ne bo sprejet, ostanejo labouristi v nadaljni abstinenci. Tako v Angliji, ki ni le vsem monarhijam, temveč tudi vsemu parlamentarizmu dika. In če že naša opozicija zadnje čase spoštuje monarhijo angleškega tipa, je že tudi za slučaj eventualne abstinence naša svoj vzor. Na Angleškem, vse po angleškem tipu! Ali vendar, da ostanemo pravični, naj navedemo še nastopno epizodo: Nedavno je isti Kirkwood v parlamentu zelo ostro kritiziral predlagane proračunske kredite za potovanje angleškega prestolonaslednika. Še sedaj prejema Kirkwood dnevno preteča pisma, da bo za svojo kritiko izgnan s sveta. Če bi se to zgodilo v Italiji, bi bo trehalo smatrati resno, ker v državi mafije so take stvarni običajne. Če bi se to zgodilo v Jugoslaviji, hej, že bi opozicija toliko plat zvonila, da ima pri anonimnih pisnih vladah svoje prste vmes, in general! Ampak na Angleškem niti enemu poštenemu in zavednemu državljanu ne pade v glavo, da bi anonimne mahinacije Kirkwoodovih osebnih ali strankarskih nasprotnikov spravil v zvezo s čland vlade ali z «dvorsko kamarilo»! Kajti Anglija, kamor naša opozicija upra očl, je vendarle sama svoja država svobodnega mišljenja in visoke stare kulture, od katere se lahko mnogo naučijo, ni pa treba, da bi jo v vsem posnemali.

Iz demokratske stranke

Dnevno prihajajo v naše tajništvo prošnje posameznikov in kojih žele intervencije na vseh mogočih krajih. V lastnem interesu vseh prizadetih vjdno nasprota podpisano tajništvo prošile, da obdrže instancno pot in event. prošnje predlože najprej k. o. JDS., odnosno poverjenštvom v njihovem okra u, ki bo vse skupaj s priporočilom poslalo v naše tajništvo. Na prošnje, ki bodo brez priporočila krajevnih organizacij in poverjenštvov se ne moremo ozirati. Tajništvo JDS.

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV.

Jutri, v nedeljo se vrše naslednja predavanja: Večve: g. ravnatelj Tepina; v gostilni g. Kuharija po prvi masi. Sodražica: g. Milan Cimorman o davkih in taksah.

Vrhnika: g. Fran Majcen o predmetu «Naš narod in naša država v primeri z drugimi narodi».

Mirna: g. prof. Dolžan o postanku sveta.

MLADINSKA ORGANIZACIJA.

Sestanek sportnega oddelka «Edinosti» v Ljubljani se vrši jutri, v nedeljo ob 10. uri dopoldne v društvenem lokalju. Vabljeni vsi stari in novi člani.

Stanovanjski zakon in klerikalci

«Slovenec» se je včeraj spravil nad načrt novega stanovanjskega zakona. Kritika projekta je na mestu in tudi mi menimo, da načrt v dosedanjih oblikah ne more postati zakon. Interesantno pa je, da se «Slovenec» predvsem spušča nad tem, da zakon priznava ugodnosti gospodarsko šibkejšim slojem iz vrst najemnikov kakor tudi hišnih lastnikov. «Slovenec» priznava sicer, da je načrt novega stanovanjskega zakona kompromisno delo, pravi pa, da ne bo zadovoljil niti ene niti druge strank. Tudi mi smo mnenja, da te ni mogoče, ker noben kompromis ne more popolnoma zadovoljiti obeh nasprotnih strank. «Slovenec» je seveda prešv-m na tem, da huka in ne da pripomore k stvarnim popravkom. Pri tem pa se mu je pripetila majhna nesreča. Zapisal je namreč tudi to-le: «Vlada se je z novim načrtom postavila popolnoma na stališče skrajne zaščite privatne lasti in zaščite onih, ki so že itak popolnoma na tleh». Gospodje, kaj pa potem že hočete? Projekt torej varuje privatno last, kakor tudi one, ki so na tleh! Klerikalna logika prihaja do sledečega sklepa: «Mnogo socialneje bi bilo, da bi najprej poskrbeli iz državnih sredstev, in sicer na način gospodarsko krepkih slojev, za one, ki jih namerava šteti in šele potem naj se loti prevredbe najemnin od popirane na zlato valuto. Uradnikom naj da zadostno stanovanjsko doklado, delavcem zadovoljivo preskrbo za starost in za brezposelnost, občinam naj jamči potrebna posojila za zgradbo stanovanjskih hiš, potem naj pa da izdelati nov stanovanjski zakon.» To se jako lepo bere, vprašanje pa je, kaj se naj zgodi med tem časom, predno bi vlada vse to izvedla? Ali naj ostanejo stanovanjski najemniki do uresničenja vsega tega brez vsake zaščite ali pa naj ostane stari zakon, o katerem «Slovenec» sam pravi, da je slab še nadalje v veljavi? Zaman pričakuje odgovor!

Morda so pa klerikalci takrat, ko so bili na vladi, kaj ukrenili? Vlada Ljube Davidovičeva je izdelala, kakor znano, svoj načrt stanovanjskega zakona. Bil je mnogo slabši od sedanjega, a kar je važno, klerikalna vlada ni prej prav nič poskrbela iz državnih sredstev na račun gospodarsko krepkih slojev za one, ki bi jih bilo treba šteti, pač pa je v svojem načrtu dovolila prvotno 60kratno povišanje predvojnih najemnin in ga šele vsled splošnega odpora javnosti znižala na 30kratni iznos! Preskrbela tudi ni pred svojim načrtom za zadostno stanovanjsko doklado uradnikom, niti delavcem za zadovoljivo stanostno preskrbo in za brezposelnost, niti ni občinam dala jamstva za potrebna posojila v svrhu zgradnje stanovanjskih hiš. In je bila Davidovičeva vlada precej časa na krmi, da ter ni šli sklicala narodne skupščine, da bi dala tudi manjšo poslanecov kot

ljudskih zastopnikov.

Razen tega pa je treba tudi omeniti, da vsega tega, kar dana «Slovenec» zahteva od vlade «Narodnega bloka», vlada sama ne more izvesti, ker nima zakonodajne moči. Vsa ta gospodarska in socialna vprašanja, katerih rešitev zahteva «Slovenec» od vlade, more rešiti le narodna skupščina s posebnimi zakoni. To delo pa zahteva časa in pripravo. Sicer je pa novi stanovanjski zakon šele načrt, o katerem se bo razpravljalo v Narodni skupščini ter bodo imeli klerikalni poslanci ob tej priliki dovolj priložnosti, povedati svoja naziranja in staviti primerne predloge, ako se bodo za stvar sploh zanimali.

Končno pa moramo še ngotoviti, da navzile pogreškam v podrobnostih, glavne smerne, ki jih zasleduje vlada Narodnega bloka v novem načrtu stanovanjskega zakona, vendarle odgovarjajo načinu, a katerim je mogoče rešiti stanovanjsko vprašanje. Vlada ne predlaga v načrtu samo zaščite gospodarsko slabjših slojev, najemnikov in hišnih lastnikov, ampak tudi predvideva državne subvence za zgradbo stanovanjskih hiš. In v tej določbi je ravno glavno jedro novega stanovanjskega zakona, ker se bo le z zgradbo novih hiš odpravila stanovanjska beda, na drugi strani pa povečala možnost zaslужbe delovnih slojev, zmanjšala brezposelnost in seveda ublažila tudi stagnacija v našem gospodarstvenem življenju. Ko so bili klerikalci v Davidovičevi vladi se ravno za ta način rešitve stanovanjskega vprašanja niso prav nič brigali, a čemer so pokazali, da se ne razumejo na drugo kakor le na frazerstvo. Tudi pisanje «Slovenca» je verno zrcalo klerikalne nesposobnosti.

Dr. Koroščeva izjava

Beograjsko «Vreme» je objavilo izjavo dr. Korošca, da mu položaj še vedno ni jase. V tej evfemistični obliki priznava končno tudi vodja klerikalcev debacle opozicijske politike. Dr. Korošec ponavlja nadalje obrabljeno frazo o nasiljih ter pravi, da se je ljudstvo izreklo tudi v Makedoniji in Vojvodini za sporazum. Seveda se je izreklo za sporazum, toda za sporazum na podlagi državnega in narodnega edinstva, kar dokazuje izid volitev in kar je povsem nekaj drugega, kakor trdi dr. Korošec.

Dobra je tudi ta-le dr. Koroščeva: «Mi sicer nimamo večine mandatov, vendar je jasno, da se je ljudstvo izreklo v svoji veliki večini za sporazum.» «Velika večina ljudstva» se je torej izrekla za tak sporazum opozicijonalcem, da jim ni dala večine mandatov. Dr. Korošec govori tudi o potvorbah in o dokazih, ki jih ima opozicija. Kar pa je dolejš opozicijsko časopisje trdilo o nasilju Narodnega bloka, se je izkazalo vse kot lažnje in

Na potu v Narodno skupščino

Naši kraji in ljudje

Ob 50letnici „Triglava“

Cuj nas Slovenija, čuj Triglav nas ti. Da z dušo in srcem Slovenci smo mil kot gora velikana, po katerem je znan. Naj krepko stoji, skrbno naj goji. Vzgoji naj se mnogo nam četo, Za narod naš ljubljani vneto!

Simon Gregorčič — Triglavu.

Danes obhaja v Mariboru 50-letnico akad. tehn. društvo Triglav nas ti. Saj tako je bil naziv društva do preobrata. Ni to običajno društveno slavlje, temveč proslava, katere pomen sega daleč preko meje naše ožje domovine.

50-letnica „Triglava“ je zgodovina našega razvoja, razvoja dveh generacij slovenske inteligence, ki je nauke in trdega slovenskega omračinje v pomembnem Gradcu razširila po slovenski domovini in pripravila trden temelj, okoli katerega se je zbiralo vse razumstvo, ki je narodno delalo in čutilo.

Ze od nekdanj se je v Gradcu zbirala v velikem številu slovenska učeca se mladina. V dobi vrsti rektorjev in profesorov graške alme matris srečevali, premnožen slovenskih imen. Zal so ti čisto žje drago pisali svojo omiko in večer: večino so zgubilo zvezo z narodom in utoni v remeknem morju. Začetkom devetnajstega stoletja se vrši v tem p. obrat. Narodnostna ideja napoleonske dobe je prodira tudi k nam in nad vsemi se sveti ime Stanka Vraza. Ljrska ideja jo vzplamenela tudi srce naše učeca se mladine v Gradcu, ki si je ustanovila zaporedoma več društev: „Slovenijci“, „Vendijci“ in „Slogi“. Vsa ta društva pa niso imela dolgega obstoja. Naslanjala so se namreč na ta tiste čase preširoko, vse-slovensko podlago.

Dne 6. novembra 1875. vrši se je po kratkih pripravah ustanovi občni zbor akademičnega tehničnega društva Triglav. Namen društva je bil pred vsem buditi med člani narodno zavest, kar je popolnoma odgovarjalo duhu časa, v katerem je bilo društvo ustanovljeno. Za geslo, ki je bilo pozneje tudi uglasbeno, „si je „Triglav“ izbral rečenico: „Biti slovenske krvi, biti Slovenec ponos!“

Kd dneva svoje ustanovitve je mlado društvo razvilo vsestransko delovanje. „Triglav“ je zbiral pod svojim okriljem slovenske visokošolce ter skrbel vzorno za to, da se je mladina ne-le ohranila slovenskemu rodu, temveč da je polna nacionalnih idealov prihajala po študijah zopet med narod in tu vršila važno nalogo njegovih učiteljev in voditeljev. V Gradcu je društvo vzdrževalo stalno društveno čitalnico, si uredilo v teku let veliko in dragoceno knjižnico, ki je še danes dika in ponos društva. V društvu so gojili Triglavani predavanja, dramatiko, glasho, petje, telovadbo in sabljanje. Društvo je storilo vse, da je postalo pravi dom slovenskega dijaka v tujini. V „Triglavu“ člani niso našli le duševnega, temveč tudi primerne, telesnega razvedrila. Kmalu je stal „Triglav“ na čelu vsega takratnega narodnega pokreta v Gradcu. Triglavani so bili na vodilnih mestih tudi v drugih slovenskih in slovenskih društvih.

Kot veren sin svojega naroda je „Triglav“ nešteto krat posetil slovensko domovino ter povsod, kamor je prihajal o priki svojih izletov, bodril zaspance in navajal k novemu, smotrnemu delu. Društvo „Triglav“ so upoštevali in cenili tudi narodni nasprotniki, ki so z jezo gledali in s strahom opazovali močnejši razvoj te slovenske organizacije. Od leta 1895. je „Triglav“ krenil prav odločno v

napredno smer, kar je imelo za posledico ustanovitev klerikalnih akademičnih društev. V letih 1903. in 1904. je društvo prešlo kritično fazo. Takrat je močnejši val dijaškega narodnoradikalnega pokreta povzročil cepitev dijaštva v druge organizacije. „Triglav“ pa je pokazal mnogo življenske sile in se je polagoma in vztrajno akomodiral novim strujam dijaški generaciji. Ohranil si je svojo staro veljavo in je mogel krepko nadaljevati svoje delo.

Svetovna vojna je tudi za „Triglav“ pomenila katastrofo. Društveno delovanje je moralo prenehati. K sreči je uspelo rešiti najdragocenejši društveni zaklad, bogato knjižnico, ki jo je prevzela graška „Čitalnica“ in ki je danes zopet ponos društvene centrale v Zagrebu.

Takoj po prevratu je društvo zopet obnovilo o svoje delovanje. Postavilo se je na stališče, ki je odgovarjalo dejanskemu stanju v novi domovini; „Triglav“ je prenesel svoj sedež v Zagreb in se prekrstil v jugoslovensko akademično društvo. Pri centrali v Zagrebu in pri poslužnicah v Ljubljani delujejo sedanji Triglavani.

Značilna poteza društva je bratska sloga, ki vse, ki so bili kdaj člani društva, še danes druži. Pod staroslovenskim triglavskim praporom, ki je nešteto krat vihral po domači in tuji zemlji, pod prelepim grbom, ki ga je opetovano blatila burška družal graškega vseučilišča, pod trakovi, darovanimi iz raznih krajev slovenskega sveta, se zbira danes velika triglavanska družina, da ob priliki 50-letnice glasno manifestira za ona gesla, za katera je žive in se borila.

Svojo mnogočno roko pa proži tej veliki četi slovenske inteligence jugoslovenski kralj Aleksander, dobro vedoč, da je razumnostjo steber razvitku in napredku naroda.

Mogočni zaščitnik ključa danes društvu: „Vzgoji nam mnogo se četo Za narod naš ljubljani vneto!“

Tem željam se priključujemo tudi mi z iskrenim: Na mnogaja ljeta!

Obrtništvo in g. Jelačin

„Slovenec“ z dne 5. marca priča o javo ljubljanskih trgovcev in obrtnikov v katerem slika g. Jelačina ml. kot dalekovidnega zastopnika trgovcev in obrtnikov in jako vneto zagovarja nastop g. Jelačina pri zadnjih državnozborskih volitvah. Mi se v zadevo nismo vmešavali, povemo pa, da nastop g. Jelačina ob priliki zadnjih volitev nikakor ni bil takten, ker je s svojim razdorom, katerega je napravil, pripomogel, da g. Ivan Mohorič, katerega kandidatura smo izprožili ravno mi obrtniki, ni bil izvoljen. Ze iz tega razloga mi obrtniki nimamo nikakega povoda, da bi slavili g. Jelačina kot dalekovidnega zastopnika obrtnikov, še manj pa, da bi mogli njegov nastop morda celo odobravati in zagovarjati.

Povsem nerazumljivo nam je, kako bi ljubljanski obrtniki mogli savi g. Jelačina kot obrtniškega zastopnika. Zdi se nam, kakor da bi se ga nam hotelo vsiliti za voditelja, ko vendar obrtniki sploh nismo imeli z njim doslej v gospodarskih in stanovskih vprašanih popolnoma nič skupnega. Če so ga izvolili gremiji za načelnika Zveze trgovskih gremijev je bila to le stvar trgovcev in če mu trgovski gremiji izražajo sedaj nezaupnice, je to tudi stvar trgovcev samih. Nismo še čuli, da bi g. Jelačin zastopal kot veletrgovca obrtnike, saj imamo obrtniki svoje zastopnike in voditelje na gospodarskem in stanovskem po-

lju, ki jih poznamo in ki se kot obrtniki borijo za obrtniške interese. Zato odklanjamo, da bi se g. Jelačin ml. smatral kot voditelj obrtnikov in ga tudi za bodoče hvalježno odklanjamo.

Zadevo g. Jelačina kot zastopnika trgovcev prepuščamo popolnoma trgovcem samim, podpisano društvo pa samo konstatira, da g. Jelačin ni zastopnik obrtništva ter da iz zgoraj navedenih razlogov tudi ne odobrava njegovega nastopa pri državnozborskih volitvah.

Ljubljana, 6. marca 1925.

„Napredno obrtniško društvo“ v Ljubljani.

Josip Rebek, podpredsednik — Ferdo Primožič, tajnik.

Obrtniki pozor!

V torek dne 10. t. m. se vrše nadomestne volitve priselodnikov in namestnikov obrtnega sodišča in sicer v posve-tovalnici mestnega magistrata od 8. do 1. ure.

Napredno obrtniško društvo objavlja naslednje kandidatno listo, katero naj volijo vsi napredni obrtniki, ki so dobili od mestnega magistrata glasovnico:

Priselodniki: Vidmar Karol, pek, Ljubljana; Špetič Stefan, slikar, Ljubljana; Geyer Rudolf, ključavničar, Ljubljana; Rozman Ivan, čevljar, Ljubljana; Golar Ivan, mizar, Podgora, St. Vid nad Ljubljano.

Namestniki: Hibler Hugon, fotograf, Ljubljana; Breskvar Ivan, ključavničar, Ljubljana; Gjud Ivan, brivec, Ljubljana.

Priselodni prizivnega sodišča: Škafar Fran, mizar, Ljubljana.

Dožnost vsakega naprednega obrtnika je, da voli to listo ter da se volitev zaresljivo udeleži.

POMOČNIŠKI ZBOR GREMIJA TRGOVCEV

predlaga vsem p. n. nameščencem, da volijo za nadomestne volitve v ljubljansko obrtno sodišče iz skupine III. (trgovski obrati) volilni razred delavcev oz. nameščencev sledeče kandidate:

Priselodni obrtnega sodišča: 1. Josip Zemljčič, kontorist pri tvrdki Medić & Zankl, Resljeva c. 1; 2. Karl Florjančič, trg. poslovođa pri tvrdki Josip Urbančič, Miklošičeva c. 8; 3. Peter Kastelic, uradnik pri tvrdki I. Bonač, Selenburgova ul. št. 8; 4. Fran Kamenšek, skladiščnik pri tvrdki Sarabon, Zaloška c.

Namestniki obrtnega sodišča: 1. Jakob Čopič, trg. sotrudnik tvrdke Josip Snoj, Prešernova ul.; 2. Albin Arnež, trg. sotrudnik tvrdke Medić & Zankl, Resljeva cesta 1.

Priselodni prizivnega sodišča: 1. Ivan Vivoda, trg. poslovođa tvrdke Medić & Zankl, Resljeva c. 1; 2. Ivan Orel, uradnik tvrdke A. Sarabon, Zaloška c.

Cevljarjeva ideja za rešitev gospodarske krize

Prihližno sredi februarja se izšli v več zagreških listih veliki oglaš, v katerih je neki Mate Horvat, bivši trgovec, gostilničar in zasebni uradnik naznanjal občinstvu, da ustanavlja veliko javno trgovsko in kreditno družbo, ki hoče v sedanji splošni gospodarski krizi pomagati vsakomur, ki je potreben pomoči. Družba sprejme več tujnikov, višjih blagajnikov, pisarniških moči itd. in bo ustanovila celo vrsto podružnic in skladišč. Pod teje bo reševalo vse trgovske in menične pose, izterjevalo dolgove itd.

Kriminalno oddelku zagreške policije se je zdel inserat sumljiv in je odredil zato stalno opazovanje Horvata. Horvat se je nastanil med tem v hotelu Lovački rog na Illici in sprejemal tamka stranke. Njegovim oglašom je v resnici nasledlo okoli 15 lakhovenčev, večino ma trgovskih pomočnikov, pisarniških slug in nižjih nastavlencev, ki so vplačali za novo družbo po 30, 40, 80 in 100

Din. Neka mlada ženska je žrtvovala celo 1000 Din za rešitev gospodarske krize. Mate Horvat je imenoval svoje nove članke takoj za predsednika, podpredsednika, višje blagajnike, itd. in jim obljubil, da prične v kratkem udeleževati svoj ženi-jalni načrt. Med tem pa je že posegla vmes policija, ki je ugotovila, da je šlo v tem slučaju za ženijalno sleparijo čevljarja Mate Horvata. (Njegov pravi poklic je bil namreč čevljarstvo.)

Mate Horvat in okoli 15 njegovih višjih funkcionarjev so bili včeraj odvedeni na policijo, kjer se je ugotovilo sledeče: Horvat je imel že enkrat, ko mu ni več dišal čevljarški poklic in je izvršil kot inkasant neke zagreške tvrdke več golju-fij, opravlja s policijo. Sedaj il je padei v drugi v roke. Zagovarjal se je s tem, da je največji dobrotnik človeštva, kateremu je hotel pomagati z ženijalno idejo, ki mu je prišla slučajno na misel. Protestiral je ogročno, da mu hoče policija sedaj preprečiti, da bi svoj načrt tudi izvedel. Opozarjal je kriminalno policijo k previdnosti, češ da naj nikar lahkomišelnost ne uniči velikega dela, katero le pričel. Policija pa je seveda drugačnega mnenja in je odločno odklonila delovanje sumljivega dobrodelnika. Ko so oskodbavane osebe zvedele, kako jih je Horvat potegnil, se je vseh na policijo lotil smeh in so seveda tudi takoj odlo-žile vsa častna in službena mesta, ka-tere so dobile od prebrisane vaškega čevljarča.

Slavni detektiv

STUART WEBBS

pride v

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

Dopisi

SKOFJA LOKA. V nedeljo dne 8. t. m. gostuje v tukajšnjem Sokolskem domu Sentjakovski gledališki oder iz Ljubljane z burko „Vražja misel“. Igra je ime-la v Ljubljani in v Novem mestu, kjer so Sentjakobčani gostovali, popoln uspeh. Izredno komični zapletljaji vzbujajo pri občinstvu salve smeha. Vabimo vse ljubitelje smeha in zabave, da pose-tijo predstavo.

SELČU NAD SKOFJO LOKO. V „Slovenca“ z dne 28. februarja javlja dopisnik iz Zeleznicov, da bo poročal kako sem vodil volitve v Zeleznicah dne 8. februarja. Pozviljam dopisnika, naj natančno pojasni moje ravnanje kot predsednika volilne komisije javnosti, kar mu ne bo dela težko, ker je bil žuvar škrinje SLS od pričetka do konca volitev navzoč. Dopisnik naj se slu-čajno nepravilnega poročanja. — Ivan Mihečič, šol. upravitelj.

STRAZIŠČE. Sokolsko društvo v Strazišču uprizaro danes dne 7. t. m. ob 8. uri, in jutri v nedeljo ob 4. uri popoldne „Ugrabljeni Sabinke“, burko v 4 de-ja-njih. Iz prijaznosti sodeluje orkester Narodne čitalnice v Kranju.

RADOVLJICA. Sokoško gledališče ponovi prihodnjo nedeljo dne 8. t. m. ob pol 4. uri popoldne ljudsko igro „Brat Martin“.

LOGATEC. Esperantski klub ima v nedeljo dne 8. t. m. ob pol 2. uri popoldne v ljudski šoli občni zbor. Ude-ležba za člane obvezna, vabljeni pa so tudi vsi prijatelji esperanta.

TRZIC. Iz našega kraja že dolgo ni bilo nikakih pritožb nad nepravilnim obnašanjem Nemcev ali „posili“ nem-cev, zato so se slednji zopet malo oko-ržili, tako da jih moramo javno ok-rati. Večini na čast bodo povedano, da se obnašajo skozi in skozi pravilno, so pa izjeme, ki jih moramo javno oži-govati. V neki tovarni je mojster Kmetič, dober Hrvat, ki ima Nemko iz Rajha za ženo. Njihov nadehoben sinček, ki je v isti tovarni za praktikanta, ki je dokon-čal 2 razreda mešč. šole v Trzicu in zna-torej popolnoma slovensko, pa ostenta-tivno švačbari, kamor pride. Gospodič

Danes zadnjič

LUCY DORAINE

v krasnem filmu

„Zatočišče ljubavi“

Predstave ob 4., 6., 8. in 9. uri

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

— Telefon 730. —

naj pazi, da ne bo nemilo presenečen. Vse samo do gotove meje. Gospodu tra-žiškemu poštnemu nadupravitelju pa svetujemo, naj se zaveda, da poštni urad ni vojaška pisarna, kjer ima feld-webel glavno besedo, temveč urad, ka-mor prihajajo ljudje z maniro in kjer pričakujejo manire.

LITJA. Danes dne 7. marca ob pol 8. uri zvečer predava g. dr. I. Lah o Ma-saryku. Prosvetni odsek Sokola priredi namreč svečano proslavo Masarykove 75-letnice. Na sporedu so tudi skioptič-ne slike. K obilni udeležbi vabi odbor. Vstop prost.

SMARTNO PRI LITJI. V nedeljo, dne 1. marca se je vršil v prostorih sok-terovadnice redni občni zbor pevskega društva „Zvon“ ob udeležbi 65 delujo-čih in podpornih članov. Predsednik g. Ferdo Tomazin je v svojem govoru bo-dril navzoče pevce in pevke k novemu delu, na kar je tajnica gđ. Ela Haupt-manova podala izčrpno poročilo o delo-vanju zbora v preteklem poslovnem le-tu. „Zvon“ je preteklo leto proslavil 35-letnico obstoja, katere so se udeležila tudi številna bratska društva. „Zvon“ je poleg domačih nastopov pod vodstvom pevovodje g. Premiča nastopil tudi v Ljubljani in Zagorju. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen stari odbor, ki je po-novno prevzel svoja mesta.

ZAGORJE OB SAVI. Opozarjamo na gostovanje litjskih diletantov, ki uprizaro dne 8. t. m. v tukajšnjem Sokolskem domu Strindbergovo dramo „Po-likan“. Pričakujemo, da bo naše občin-stvo pokazalo z mnogim obiskom, da zna-ceniti njihovo požitnovalno nesebičnost. Začetek predstave točno ob pol 20. ur. Predprodaja vstopnic v trgovini brata Weinbergerja. Zdravo! — Odbor Sokol-skega društva.

ZALEC. V nedeljo dne 8. t. m. pro-dava v Prosvetnem Odku Sokola v Zal-cu g. Edv. Simnic „O Mohamedu in nje-govi veri“. Predavanje se vrši v Delni-ški restavraciji ob 4. uri popoldne. Snov predavanja je zelo zanimiva, zato se va-bi cenji. Občinstvo k obilnemu obisku. Solski mladini je vstop zabranjen.

PONIKVA OB J. Z. Dne 15. februar-ja smo imeli ustanovni občni zbor „Dra-matskega in pevskega društva“. Krožek, ki se je ustanovil v jeseni, je s tem do-vršil svojo nalogo. Njegovo delovanje je dopri „slo prav lepe moralne in gmo-tno uspehe“. Hvala za požitnovalno i trudapolno delo pripravljalnemu odbor-u. Društvo ima strogo nepolitičen zna-čaj in njegova tendenca je le prosvetno delovanje med našim ljudstvom. — Na pustno nedeljo se je uprizarila dvode-ijanka „Pogodba“ in burka „Pred sod-ijo“. Obe igri sta nad vse dobro izpadli; igralci kakor igralko so svoje vlogo iz-borno rešili; še naiholi pa so je odrezal „čenin Miha“ — vdovec v Zabji vasi. Pevske točke so izzvale splošen aplavz. Da vlada izredno zanimanje za naše pri-reditve, je najboljši dokaz vedno nabito polna sokolska dvorana.

ROGAČ. C. Zupan Berlig si je v za-njem času priporil odvzeto koncesijo za vinotoč po vsoj, ki ga izvršuje v svoji mešani trgovini, kjer obenem nudi svojim gostom raznovrstne založaje za žoloteč. Cesar mu naše oblasti niso dale, dal mu je baje Beograd. Tako se je izrazil možakar, ki ni naš državljan in čegar položaj, visi na niti ter zajedno namignil, da denar vse ovire premaga. Iz tega goji za sebe najlepše nade, da se obvisi na sedanjem mestu. Toda mi homo pozorni! Gostilničarji pa ostanejo kljub tej epizodi še vedno zvesti volil-ci župana Berliga.

ELITNI
KINO
MATICA

Samo še danes elegantna družabna drama
Grofica Donnelly
v glavni vlogi zlati
HENNY PORTEN
Jutri 8. februarja
Harry Liedke, Grofica Eszter a/y in Harry Wisse

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Sobota, 7.: „Izgubljene duše“. Gostova-nje ge. Podgorske iz Zagreba. Izv.
Nedelja, 8. ob 15.: „Stričkove sanje“. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ob 20.: „Vdova Rošinka“. Izv.

Ljubljanska opera.

Sobota, 7.: „Trubadur“. B.
Petek, 6.: „Bohème“. (Na novo naštu-di-ri.) Izv.
Nedelja, 8. ob 15.: „Netopir“. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Celjsko gledališče.

Nedelja, 8.: „Veronika Deseniška“. Ljud-ska predstava. Začetek ob 16.

Mariborsko gledališče.

Sobota, 7.: ob 17.: „Ksenija“ in „Caval-leria rustica“. C. (Kuponi). Gostova-nje tenorista Ado Dariana iz Ljubljane.
Nedelja, 8. ob 19.30: „Ksenija“ in „Caval-leria rustica“. B. (Kuponi). gostova-nje tenorista Ado Dariana iz Ljubljane.

Gostovanje Vike Podgorske, članice Narodnega gledališča v Zagrebu v Ljub-ljanski drami, bo danes v soboto. Gospa Podgorska gostuje v Lenormandovi dra-mi „Izgubljene duše“. Kreirala je vlogo

Juliette že na zagreškem odru z naj-večjim uspehom in je sploh na glasu kot odlična dramska umetnica. Ljubljansko občinstvo ne bo zamudilo priike, da si jo ogleda. Predstava bo izven abonmana.

Sobotna predstava mariborske opere bo izjemoma ob 5. uri popoldne. — Ker dospe v soboto v Maribor mnogo tujcev, ki se bodo zvečer udeležili „Triglava-skega p'esa“, smo določili predstavo na 5. uro popoldne. Oba večera, t. j. v so-boto 7. in nedeljo 8. t. m. bo gostoval kot „Turridu“ v „Cavalleriji rusticana“ g. Ado Darian iz Ljubljane. Za obe pred-stavi veljajo kuponi tudi za abonente.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. V nedeljo 8. t. m. popoldne ob 3. se po-je v operi priljubljeno in znano Strauss-ovo delo „Netopir“, in sicer zadnjič v tej sezoni. Konec predstave je pred 6. uro zvečer in opozarjamo na nj v prvi vrsti izvenljubljansko občinstvo. Cene so zni-žane. Drama uprizaro isti dan dve pred-stavi, in sicer ob 3. popoldne velezaba-vno komedijo „Stričkove sanje“ kot ljud-sko predstavo pri znižanih cenah, zvečer pa se ponovi Golarjeva „Vdova Rošin-ka“, ki je pri vseh dosedanjih uprizo-ritvah dosegla v resnici velik uspeh. Predprodaja vstopnic od danes naprej pri dnevni blaginji.

Puccini: Bohème

Včasih so godrnjali celo proti najbolj šim uprizaritvam novih Puccinijevih oper, danes so ljudje silno zadovoljni, čeprav slišijo slabo izvajano najstarej-še Puccinijevo delo. Zakaj Puccinijeva slanka melodika blestečih akorov in presenetljive modulacije, originalno spajanje raznih instrumentov v zani-mive efekte, dramatična moč njegove glasbe vzlic vsej ličnosti. Se posebej zmagovitost njegovega finega orke-stra in psihološka udarnost njegovih librett: vse te izredne odlike Puccini-jevega dela nosijo njegovo „Bohème“ preko vseh nedostatkov izvajanja in uprizaritve do neizbežnega globokega uspeha. Od 1. 1902. smo doživeli na našem odru že slabše predstave „Bohè-me“, a tudi že čisto mnogo boljše.

V repertoarni zadregi pa je morala „Bohème“ pač vsaj teden dni prezo-daj na oder, zato smatramo to pred-stavo šele za prvo generalno skušnjo. Zlasti 1. dejanje je bilo še brez enot-ne linije, brez občutja in soglasja; tudi 2. dejanje je bilo še raztrgano; 3. dejanje je bilo najboljše; 4. dejanje pa zopet muzikalno melodično, a je zmagovalo s pretresljivim dejanjem. Or-kester je marsikje še preglašen, zbor nezanesljiv in tudi nekateri solisti še ne povsem gotovi.

Vzlic vsemu pa je publika, vedno slopo zaljubljena v Puccinijevo glasbo,

„srejala „Bohème“ z gorkim zama-njem ter je prirejala solistom živahne ovacije po vsakem dejanju. Tudi ne-kaj šopkov in vencev je prišlo na oder, žal, prezgodaj, kakaj taka priznanja so umotna le pri zares vzornih prizvajih, nikakor pa ne pri tako šepavih „pre-mierah“.

Vohbe bi še igrali skoraj vsesplošno slabi, nerazumljivi izgovor teksta Puccinijeve veristične opere so prave-cate drame, v katerih je treba umeti vsako besedo. Sinoči pa sta bila v tem oziru edini izjemi gg. Betetto in Zu-pan.

Relativno najboljša je bila Mimi gđ. Rozumove; pela je krasno. Zla-sti izrazili s in pevsko sigurnostjo se je odlikovala Musette gđ. Thalerjeve; dober Collin je bil gosp. Betetto, ki je žel v 4. dejanju specialen aplavz; osv-rvlo se je držal zlasti v višinah Rudolf gosp. Banovca; nekoliko preglašen je bil gosp. Cvezič, ki pa je vrlo dobro igral; nezadovoljiv je gosp. Subelj kot Schannard, Gosp. Zupan je predstavl-jal širši Bernarda in Alcindora prav komično.

Režiji nedostaja v splošnem poezije in smiselne akcije; brezglavo letanje po odru pa ni iziranje. Za manzarilo smo imeli pravilneje dekoracije; da-našnje so strahotno puste in neumetni-ške. Zmela vlada v 2. dejanju na trga; ravn dobro pa je uprizarjeno 3. de-janje.

Ljubljansko marionetno gledališče „Atena“ v Mladki. V nedeljo 7. t. m. izra slovensko marionetno gledališče Puccinijevo pravljico igro v stih dejanjih „Obuti Maček“, pred tem pa dr. Lahov burko-enodejanko „Gasperček na kavi“. Občinstvo se opozarja na to, da se na splošno željo prične prva predstava ob pol 3. uri popoldne, druga pa ob pol 6. zvečer.

Spored klavirskega koncerta, ki ga priredi slavni virtuoz Josip Jiranek v pondeljek dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer v Filharmonijski dvorani obsega naslednje točke: 1.) Pastirčka, Toccatina, Prijaz-na pokrajina, Scherzo, Polka. 2.) Tri poe-tične polke, Pozdrav s Češke, Polka. 3.) Na bregu morja, Koncertna etuda. 4.) V Češki, V salonu, Na vrtu, Slavnost če-ških kmetov. 5.) Fantazija na češke na-rodne pesmi. Predprodaja vstopnic v Maticni knjigarni in je istih še dovolj na razpolago.

Dr. Cerinova simfonični koncert so vrši definitivno v pondeljek 16. t. m. ob 20. v „Unionski“ dvorani. Pri koncertu sodeluje večji oddelek mariborske vojne muzike, ker ni dobil dr. Cerin v Ljub-ljani potrebnih sil za pomnoženje orke-stra. Dr. Kimovčev „Te Deum“ se prelo-ži na poznejši koncert, ker je dr. Kimo-vč zbolel in obsega program same orke-stralne točke. Zastopani so trije jugosl-kladatelji (Lhotka, Micheux, l'arma), Francez Seassola in Nemeck Bruckner. Za ta koncert vlada izredno zanimanje in je

Domače vesti

• **Kriminala** Ljudmile Pivkove. V založništvo Kluba dobrovoljcev v Mariboru je pravkar izšel kot osma knjiga dr. Pivkovihi spisov «Carzano» roman njegove soproge Ljudmile «Kriminala». V lično vezani knjigi in na lepem papirju s fotografijami pisateljice čitamo na 134 straneh vezanimi vojni spomine na internacijo v avstrijskih taboriščih in sodnih zaporih. Spis je razdeljen v tri glavne dele: Preiskovalni zapor. V deželni sodišču v Pragi in Deželno sodišče VIII. na Dunaju. Knjiga stane 20 Din in se naroča pri Klubu dobrovoljcev v Mariboru. Ob priliki več.

• **Pokrajinska skupščina UJU.** Po sklopu ožega sosveta se vrši letošnja pokrajinska skupščina Udruženja jugoslovenskih učiteljev v dne 4. in 5. julija v Šoštanj.

• **Učiteljska imenovanja na ljubljanski gluhonemni.** Na državni šoli za gluhoneme v Ljubljani sta imenovana s kraljevim ukazom za stalna strokovna učitelja II. kat. 2. skupine Vilko Mazi in Mirko Dermelj. Na predlog velikega župana ljubljanske občine pa: za stalna strokovna učitelja II. kat. 3. skupine Karel Puhar in Ivan Kunc. II. kat. 4. skupine pa Albin Roštančič.

• **Iz poštne službe.** Poštohrbojavni uradnik Mavrič Smole, dodeljen računovodstvu ministrstva pošte in hrbojav, je premeščen k poštni hranilnici v Beogradu. Janko Kocmur pa iz Brčka v Bočni k poštному uradu Ljubljana I.

• **Spomenik srbske hvalačnosti Franciji.** Jovan Žujović, član srbske akademije znanosti, priredi v Beogradu vrsto predavanj v korist fonda za «Spomenik srbske hvalačnosti Franciji». Spomenik bo postavljen v Parizu kot trajen spomin na trpljenje Francije in Srbije in na nadčloveške napore za obrambo svobode obeh narodov. Prvemu predavanju gosp. Žujovića je prisostvoval tudi francoski poslanik.

• **Smrtina kosa.** Včeraj je v Ljubljani umrla ga. Antonia Gogolova, roj. Knez, vdova po notariju Gogolu in tača univ. prof. inž. Jaroslava Foersterja. Pogreb bo v nedeljo ob 16. uri. Blag il spomin! Rodbini naše iskreno sožalje!

• **Bolgarski aeroplan** na našem ozemlju. V okolici Pirota je predčrtajen opoldne vsled defekta na motorju podel na tla bolgarski aeroplan tipa «Kodron» S. 50. Pilot in opozovalec, ki sta vsled padea poškodovana, sta bila aretirana. V aeroplanu so našli radiohrbojavni aparat, aparat za fotografiranje in revolver za signalizacijo. Zanimivo je, da se je bolgarski aeroplan pojavil nad našim ozemljem istodobno, ko so se jutro ob Pirota pojavile tri komitarske čete, vsaka močna 20 do 30 mož. Ker dohod tujega aeroplana na naše ozemlje nasprotuje določilom mednarodnih pogojev, bo naša vlada storila diplomatske korake v Sofiji. Proti omenjenim komitarskim četam so bili odposlani naši orožniški oddelki.

• **Inženerski izpit iz strojništva** in elektrotehnike sta napravila v soboto na čiški tehniki v Pragi gospoda Srečko Sojovic iz Ljubljane in Ludovik Šolar iz Kamne gorice. Čestitamo!

• **Tečaj za gospodarske vajence.** Gospodarske vajence sprejme državna kmetijska šola na Grmu za dobo od 1. aprila do 31. oktobra. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporekljivost ter doverljiva ljudska čula. Prednost imajo kmetijski sinovi, predvsem oni, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski vajenci se uporabljajo za delo v vseh panogah kolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu in uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Za to dobivajo pristo hrano in prosto stanovanje. Gospodarska praksa je izvrstna predpriprava za vsotop v šolo s 1. nov. 1925. Pri sprejemu v šolo imajo vsaj eno prednost pred drugimi prosilci, in sicer, ako izpol-

prijavljene iz sedaj več posetnikov z dežele, iz Celja in iz Maribora. 177

• **V. mladinski koncert** Glasbene Matice v Celju s predavanjem se vrši v nedeljo dne 15. marca ob pol 11. v mali dvorani Celjskega doma. Tema «komorna glasba». Na sporedu so skladbe Bacha, F. H. J. R. R. Savina in Slavka Osterca. Soderžati bodo g. ravnatelj Šepin, gosp. Mirca Sancišina, g. E. Franzot, godalni kvartet, g. M. Kindelhorst (klarineta) in g. Risto Savin, ki bo sam spremljal svoj skladbi.

• **Celjsko mestno gledališče.** Po daljšem presledku so gostovali v torek, dne 3. t. m. na celjskem odru zopet priljubljeni člani ljubljanskega narodnega gledališča. Igra je bila to pot zelo srečno izbrana. Uprizorili so Dostojevskova «Stričkove sanje». Gledališče je bilo razprostrano, razpoloženo pa veselo originalne vsebine, prvovrstnega izbrana in dobre pogoditve posameznih ruskih tipov, ki so jih ustvarili ljubljanski igralci z izredno rutno, na višku. Občinstvo se je smečalo od srečja v splošnem je bilo slisati o poteku vloga večera le hvala. Vse glavne vloge, in sicer Marija Aleksandrovna Moskalova (za Medvedova), njena hčerka Zina (za Nahloka) Pavla Aleksandrovna Moskalova (za Lever) in kneza K. (striček) (g. Putinja) so bile izredno dobro pogodne. Vendar pa tudi epizodne vloge ostalih igralcev nikakor niso zanostale. Zeteti je samo, da bi ljubljanski igralci bolj pogosto prileteli v Celje, celjsko občinstvo pa naj bi imelo pred očmi veljanske žrve, ki jih do-
rinaša celjsko Dramatično društvo.

nijo ostale pogoje na prosta mesta. Lastnoročno na celo polo pisane, s 25 Din kolokovane prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, zadnjim šolskim izpovedalom ter izpovedalom o pravosti, je poslati do 20. marca 1925, ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

• **Gozdne sadike.** Državna gozdna drevnica v Ljubljani ima oddati letošnje spomladni šte: 330.000 komadov 2 letnih sadik črnege bora po 100 Din, 6000 komadov 3 letnih sadik črnege bora po 125 dinarjev, 180.000 komadov 2 letnih sadik belege bora po 100 dinarjev, 17.000 komadov 2 letnih akacij po 125 Din, 70 tisoč komadov 2 letnih sadik črne jelke po 125 Din za tisoč sadik; dalje 4000 komadov 2 letnega kanadskega topola po 1 Din 25 para, 1000 komadov 3 letnega kanadskega topola po 1 Din 50 para, 380 komadov 4 letnih sadik domačega oreha z mehko lupino po 6 Din za komad. Naročila je nasloviti na šumarski referat ljubljanske občine v Ljubljani.

• **Pogozdovanje mostarske okolice.** Društvo «Bor» v Mostarju je prišlo z veliko akcijo za pogozdovanje mostarske okolice, ki je — kakor znano — gol kras. Za leto se pogozdi tako zvana «grobila» v mestnem področju. Nasadila se bodo ciprese, borovice in lipa.

• **Zakaj je bil odpuščen srečni komisar dr. Megušar?** «Slovenec» je bil pred nekaj dnevi v posebnem članku silno razburjen radi odpusta bivšega vodje sreškega porčavarstva dr. Megušarja v Šmarji pri Jelšah. Včerajšnji «Tabor» neustavljaj, da je bil dr. Megušar odpuščen iz službe ne radi političnega naziranja, ampak enostavno iz razloga, ker se je branil v nasprotju z tozadevnimi jasnimi določili zakona nastopiti dodeljeno mu službeno mesto v Prevaljah v predpisanim roku. «Tabor» pravi, da lahko pove še kaj več, če je to «Slovenec» prav.

• **Komunistični revolucionarni lepaki** v Zagrebu. Zagrebški komunistična organizacija je nalepila v četrtek zvečer po mestu in tudi razdeljevala po ulicah letake, v katerih je po znani komunistični terminologiji nesramno napadala našo državo in vlado. Lepaki so pozijali delavstvo, naj bo pripravljeno na odločen boj in poulične demonstracije, kadar jih pokliče revolucionarna komunistična stranka. Letaki in lepaki so bili zaplenjeni in aretirana dva delavca, ki sta jih razdeljevala.

• **Posetnikom pravih veleseimov.** Uprava pravih mednarodnih vzorčnih veleseimov naznanja vsem zainteresiranim krogom, da imajo pism 30 odst. popusta na železnica v CSR, posetniki tudi 33 odst. popusta na jugoslovenskih železnica za vse potniške in hrvoške. Na ta način so stroški, zadržani s posetom omenjenega veleseimja, minimizirani. Pričakuje se vsled tega, da bo udeležba našega strokovnega sveta na praskem sejnu kar na obilnejša.

• **Občni zbor Zveze blaginjskih zdravnikov** za Slovenijo. Te dni se je vršil v hotelu Union v Ljubljani občni zbor Zveze blaginjskih zdravnikov za Slovenijo. Predsednik dr. Ivan Zaec se je spomnil s toplimi besedami prvega generalnega direktorja Osrednjega urada za varovanje delavcev g. Bukšega. Zveza je poslala novemu generalnemu direktorju dr. M. Glazerju povodom njegovega imenovanja čestitke. V preteklem letu se je prenehanje delala na organizaciji zdravniške službe. Temelj tvori «pogodba» in «službeni pravilnik». Poročila posameznih funkcionarjev so bila sprejeta z odobravanjem na znanje. Za tekoče leto se je volila članarina na 20 dinarjev. Pri volitvah je bil izvoljen z vzklikom dosežani odbor. Glede predloga dr. Tavčarja, da naj Zveza spremeni svoja pravila tako, da bo močnejše njeno delovanje razširiti na celo državo, je bilo sklenjeno, da naj odbor to stvar nastančno preštudira. Ako se izkaže, da so tudi kolegi drugih okrajnih uradov za skupno organizacijo, potem bo ukrenil odbor vsa, da se osnuje državna zveza blaginjskih zdravnikov.

• **Seja zdravstvenega sveta** pri inspektorju ministrstva narodnega zdravlja za ljubljansko in mariborsko oblast v Ljubljani se vrši dne 16. t. m. ob 8. v pisarni inspektorja ministrstva narodnega zdravlja za Slovenijo na Ambroževem trgu št. 7. I. nadstr. Vabila članom se bodo posebej razposlala.

• **Društvo zobotehnikov** za Slovenijo naznanja vsem članom, da se vrši redni občni zbor društva 8. t. m. ob 2. popoldne v Ljubljani pri Novem svetu. Ideja ležna za vsakega člana obvezna. Predsednik.

• **Udruženje voj. inval.** v dvor in sirot kraljevine SRS., podružnica v Ljubljani, ima svoj redni občni zbor dne 22. t. m. ob 9. popoldne v dvorani Mestnega doma. Vstop dovoljen samo rednim članom. Odbor.

• **Novi veliki zemljevid Slovenije** se naroča v knjižarni Tiskovne Zadrage v Ljubljani. Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte. Glej oglasi!

• **V Ameriki se je onesrečil naš mlaj Josip Matko.** bivač v Bridgeportu v državi Ohio. Matko, po poklicu govedec, se je ponoči 10. februarja vračal na svoj dom ter pri tem prišel pod cestno električno železnico, ki ga je sicer nevarno, vendar pa ne smrtno poškodovala. Povezali so ambulančni voz, da ga prepelje v bolnico. A nesreča je hotela, da se je v ambulančni voz zaletel neki avtomobil, ki je Matka smrtno povozil. Rodom je bil iz St. Jerneja na Dolenjskem.

NOGAVICE KLJUČ

an najboljši in nalceniše, kajti trpežnost enega nara pogovio s štim in snamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

je ista kot trpežnost štirih 1 drugih parov. 93/a

Kupite in prepračite se!

Peri s Samobelin-avtomatom!

• **Miši na Murskem polju.** Tudi na Murskem polju so se pojavile v velikem številu poliske miši, ki so v nekaterih občinah že popolnoma uničile žito. Zlasti so prizadeti žitni posevki v krajih Krapje, Cven in Mota. Veliko županstvo je poslalo v te kraje iz Maribora strokovnjake, da uničijo mišjo zalego. Ljudje mislijo, da so miši prišle iz Prekmurja, kjer so tudi že po večini požrle žito. V prekmurskih občinah Rakovci in Dokle žolje opazajo, da so miši popolnoma izginile.

• **Rus Rde petrolei** v Jug. laviji. Ruski inženjer Lev Raskalov se že deli časa bavi s preiskavanjem trena, kjer se utegne najti izvirnik nafte. V Rusiji je razkril bogate grozdniške izvirke nafte, iz katerih se dnevno črpa do 100 vagonov nafte. Sedaj raziskuje v Jugoslaviji teren, kje bi se mogli najti izvirnik nafte. Ta teren je našel v timokem okrožju v Srbiji, v Črnigori in tudi v Sloveiji.

• **Vlomilec odnesel blaginjo** z 2 milijonoma. Iz Beograda poročajo, da so v Radi v noči od torka na sredo dolele neznan zlikovec vlomil v pisarno promilina Antona Zivanovića ter odnesel blaginjo, v kateri je bilo nad dva milijona dinarjev gotovine in večje številu vrednostnih papirjev. Pri vlonu je brezdomno sodolovale več oseb. Vlomilec se niso prišli na sled.

• **Najdeno kolo.** Pred kratkim so našli v graščinskem hlevu na Krži modro, dirkalno kolo znamke «Eksa». št. 97.998. Kolo ima poniknjani kolesi, črna oblatina, navzdol ohromeno krmilo, grinja in spodnja cev ozgodila sta skvileni hrkone vsled padea. Lastnik naj se obrne na tamošnje orožniško stanico.

„Skandal na Dunaju“ Polkovnik REDL pride v KINO LJUBLJANSKI DVOR

Iz Ljubljane

u— **Pogreb gospe K. Dolničarjeve** se je vršil včeraj popoldne ob 16. uri z glavne kolodvora na pokopališču k Sv. Križu. Pogreba se je udeležil veliki župan dr. Baltič, železniški direktor dr. Borko, zastopniki železniške direkcije in kolodvorskih uradov, zastopniki C. M. družbe, Zveze gostilničarjev in kavarnarjev, raznih društev in mnogo drugega občinstva. Pevci «Slavca» so zapeli pred kolodvorom žalostno ko. Pogreb je pričel o priljubljenosti pokojnice in simpatijah do znane narodne družine. Naj v miru počiva!

u— **Umrlj v Ljubljani.** Prijavljeni so bili sledeči smrtni slučaj: Konrad Pavlič, mestni delavec, 55 let. — Ignacij Kos, rejencek, 14 mesecev. — Marija Storgel, zasebnica, 77 let. — Terezija Prah, post. čelnica, 71 let. — Adam Mihelič, pčkarjev sin, 15 mesecev. — Riko Doršcl, stud. tehn., 22 j. t. — Karel Dolžan, železnica, 61 let. — Viktorija Možina, zasebna uradnica, 20 let.

u— **Sokolski gledališki oder** na Viču uprizori v nedeljo dne 8. t. m. ob pol 8. uri zvečer burko «Maks v škripih».

u— **Ostrorelece opozarjamo**, da bo te dni pohiral društveni blaginjski članarino za leto 1925. v znesku 200 Din. Člane slovenske narodnosti prosimo, da to članarino zanesljivo poravnajo. — Dr. Lovrenčič.

u— **V nedeljo dne 8. t. m. priredi Dramatični odsek** narodnega društva za kolizejski okraj v salonu restavracije pri «Levu» (Gospodstvska cesta) igro v treh dejanjih: «Noč na Hmeljniku». Po igri postaja zabava. Začetek ob 8. uri zvečer.

• **Gradbeni odsek** Sokola Meste naznanja bratskim društvom in okolici, da priredi ja eno tombolo, dne 1. junija 1925, v slučajno slabega vremena ga nedeljo pozneje. Odbor.

u— **V društvu «Soča»** predava danes v soboto pri «Levu» g. dr. Matija Ambrožič, šef zavoda za socialno in higiensko zaščito dece v Ljubljani in sicer o temi: «Zdravniški stan in nacionalizem». Začetek ob pol 21. Vstop prost. Po predavanju prosta zabava, pri kateri svirajo pri morskem mandolinisti.

u— **Društvo drž. pisarniških uradnikov** za Slovenijo opozarja vse svoje člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo dne 15. t. m. ob 8.30 v salonu hotela Miklič poleg južnega kolodvora v Ko'odvorski ulici z običajnim dnevnim redom. Udeležba obvezna. 434

u— **Kdo ve kaj?** Trgovci z moko, Alojz Zorman na Starem trgu, je prijavil, da je pred nekaj dnevi izginil njegov bil pec. T. 1854. rojeni Anton Hostnik. Ker je bil Hostnik bolehen in že dalje časa močno duševno potr, ni izključeno, da je morda izvršil samomor.

u— **Policijske prijave.** Od četrta na petek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 poškodba tuje lastnine, 1 vnetje saj, 1 pobeg od doma, 1 povožen pes, 1 slučaj streljanja vojaške straže, 2 prestopka pijanosti in razgrajanja, 1 prestopka kaljenja nočnega miru, 10 prestopkov cestnega policijskega reda in 3 prestopki prekrščenja policijske ure. Aretacije so se izvršile 4 in sicer: 1 radi navedbe napačnega imena v tujsko knjigo, 1 radi pijanosti in 2 radi prekrščenja državne meje in postopanja.

u— **Beg iz kaznilnice.** Iz tukajšnje kaznilnice je pobegnil te dni dimnikar Ivan Dodič, ki je bil pred kratkim obsojen od deželnega sodišča na 18 mesecev težke ječe. Dodič, ki je nevaren vlomilec in še nevarneši tat koles, bo poskušal brzkone zopet svojo srečo na deželi, ali pa se je umaknil čez mejo v Italijo.

Iz Maribora

u— **Izlet na Češkoslovaško.** V poročilu o obnem zboru Češko-jugoslovenske lige v Mariboru je izostalo sledeče: Predvsem je treba omeniti, da sta bili obe dvorani nabit po njih občinstva in da je med drugimi bil navzoč tudi mestni komandant brigadir Stojan Nikolić z večjim številom višjih oficirjev. G. gen. konzul dr. Otokar Beneš je v svojem govoru med drugim omenil tudi izlet članov lige na Češkoslovaško v tem letu. Obrazložil je pomen izleta, katerega naj bi se udeležili ožji krog onih ligašev, ki se posebno bavijo s propagando medsebojnih stikov in si žele s potovanjem pridobiti več gradiva in informacij. Omenjal je tudi, da so z izletom združeni precejšnji stroški in da naj ne bi presegal števila 40 do 50 oseb. Izlet pa naj bi bil tudi izraz češko-jugoslovenske vzajemnosti. Po blaginjskem poročilu je g. dr. Reisman tajnikovo poročilo izpopolnil z nekaterimi pojasnili in osobito poudarjal, da se je čitanje čeških knjig v «Ljudski knjižnici» v zadnjem času podesetorilo. Sprizla se je tudi vrlo važna akcija za ustanovitve tečaja za češki jezik. Z obnim zborom je Maribor pokazal, da se zavzema kot obmejno mesto važnosti čim večjega zhlajanja med bratskima narocoma na kulturno-gospodarskem polju. Prijeve za izet na Češkoslovaško sprejme g. urednik Borko v uredništvu «Tabora», za tečaj češkega jezika, ki ga bo vodila št. učiteljica gdč. Svecova, pa urar g. Bureš.

u— **Kaj pravita na to dr. Orošelj in dr. Mühleisen?** Posetnik Al. Pavlič iz Spitala pri Konjicah izjavlja v današnjem «Slov. Gosposodstvu», da ni nikdar in nikomur obljubil ali se podpisal za čuvaja nemške skrinice, kakor so ga prijavili mariborski Nemci. To je ponoven slučaj mistifikacije sodišča z nemako kandidatno listo. Kaj pravita na to dr. Orošelj in dr. Mühleisen, ki sta pripravljala ves volilni material in sestavljala Schauerjevo kandidatno listo.

u— **Esperantisti začetniški tečaj** začne v ponedeljek, dne 9. t. m. ob pol 7. uri v državni realki, pritičje.

u— **Mariborska kronika.** Prva hrvaška sredionica je prevzela mariborsko podružnico Centralne banke. — Pri predavanju prof. Glaserja o slovenski moderni liriki bodo v ponedeljek 9. t. m. v Ljudski univerzi recitali pesmi Županičica, Cankarja, Ketteja in drugih «modernih» igralci: gdč. Sever, g. Škerlj in g. Pirnat. — Trgovski gremij je odložil svoj občni zbor na soboto 21. t. m. Občni zbor se vrši v Gambrinovi dvorani. — Minulo sredo, med 21. in 22. uro, je izbruhnil ogenj v trgovini avtomobilov trvdke Stojšek & Pelikan na Aleksandrovi cesti. Požar je takoj opazil službojoči policijski nadzornik, ki je z več stražniki udri v trgovino in pogasil ogenj.

Iz Celja

u— **Prostovoljna sodna javna dražba** v Celju. Okrajno sodišče v Celju razglasa, da se vrši prostovoljna sodna javna dražba preminil, last Leopolda Mitonija, obstoječih iz raznega zidarskega orodja, zidarskih potrebščin ter pohištva, dne 23. marca 1925, ob 9. uri popoldne v Celju, Dečkov trg, hišna št. 5.

u— **Seja celjskega občinskega sveta.** Prihodnja občinska seja se vrši tekot prihodnjega tedna. Posamezni odseki že nridno pripravljajo grad vo za plenarno sejo. Pričakovati je tudi zanimive debate, tekot katere bo lahko znani občinski odborniki iz opozicije iznesel vse one pritožbe in nerazodovnosti, ki jo trosi sedaj prav po nepotrebnem naokrog med občinstvom ter ga razburja z naravnost senzacionalnimi novicami. Smo mnenja, da to ni ravno pozitivno delo občinskega odbornika, ki ima priliko svoje pritožbe podati edino v odsekih ali pa v plenarni seji.

Iz Trbovelj

u— **Prireditel v Delavskem domu.** Osredno društvo oblačilnih delavcev in sorodnih strok v Ljubljani, podružnica Trbovelj, priredi v nedeljo 8. t. m. ob 3. pop. v Delavskem domu veseligr v treh dejanjih «Strah z dolgo roko».

u— **Negzode pri delu.** Na Dobrni je na rudarja Schustarja padlo kamenje in ga težko poškodovalo na nogah in glavi. Na drugem oddelku pa se je prav tako onesrečila delavka Hrstnikova, ki ji je zlomilo desno roko.

u— **Intermezzo na kolodvoru.** Ko je privozil včeraj zvečer ob 9. mariborski vlak na postajo, je izstopilo več dobrovoljčkov, ki so se zelo nerodno motovili po tračnicah. Ko je nato vlak potegnil proti Ljubljani, je vozil samo neka deset metrov, ker so sprevodniki nenadoma pričeli dajati znamenja, naj strojevodja vlak ustavi. Potniki so bili trdno presoričani.

da je prišel nekdo pod kolesa, ker so svetili pod kolesa nekega voza. Toda kmalu se je izkazalo, da se je avtomatično zavril dotični voz. Pretila je že opasnost, da ga bodo morali izločiti, končno pa se je le posrečilo zavoro odstraniti, nakar se je vlak odpeljal proti Ljubljani.

u— **Radi opeklin umrla.** Pred tednom dni je zakuril ogenj tki hiše v Lokah št. 166 na Tereziji rudar Marko Lesjak. Ko je ogenj najbolj plapolal, ga je zapustil in se odstranil. Medtem so prišli k ognju otroci, ki so se brezskrbno vrtili okoli njega. Petletna hčerka rudarja Janca Mrzela pa je prišla preblizu njega. Plamen jo je zagrabil in jo vsvo obžgal. Radi opeklin je te dni umrla. Bilo bi dobro, da bi rudniški hišniki v bodoče malo bolj pazili, kaj se godi okoli hiš.

Iz Primorja

• **Dr. A. Gregorčič** v agoniji. Pred nekaj dnevi smo pisali, da je dr. A. Gregorčič v Gorici opasno oboel. Njegovo stanje se je zadnji čas tako poslabšalo, da pričakujejo zdravniki vsak hip njegove smrti.

• **Smrtina kosa.** V Gorici je umrla ga. Ivana Kobal, žena posestnika Antona Kobala. Pokojnica je bila posebno dobro znana po svojem usmiljenem srcu in radodarnosti. N. v. m. p.

• **Strahovita nesreča s streljivom.** V soboto je nabiral 27letni Alojzij Čibej iz Dola-Otice železje na pobočju Sv. Gore. Nepričakovano pa je našel večje, ruval, katerega je vzel v roke in ga hotel odpreti. Pri tem se je šrapnel razpočil in Čibeja strašno razmesaril po rokah. Nesrečneža so prepeljali v gorisko bolnišnico, kjer so mu ob roki amputirali.

• **Neurje v Jelšanah.** V istrski občini Jelšane je pred kratkim divjalo neurje, ki je napravilo mnogo škode. Pilhal je močan južni veter, ki je lomil veje, ruval drevesa iz zemlje in odkrival strehe. Na Brdu pri Jelšanah je na ta način burja poškodovala 47 hiš. Po viharju se je vsul močan dež, ki je lil več dni zaporedoma. Siromasno domače prebivalstvo je vsled te elementarne katastrofe potrti in obupano.

• **Nevarnost povodnji v Vipavski dolini.** Vsled snežnih zametov na hribi in velikih nalivov je reka Vipava tako narasla, da se ljudje v Vipavski dolini prav resno boje povodnji. Voda je mestoma že prestopila bregove in se razlila čez polja in travnike. Tudi Soča je narasla, vendar ne preti od njene strani ljudem doslej nobena nevarnost.

CACAO VAN KASTER

Statistika mladinskih zločinov

Za statistiko kriminalitete v obče se zanimajo vsi narodi, osobito pa še za statistiko kriminalitete mladine. Za točno presojanje vzrokov mladinskih zločinov pridejo v poštev najrazličnejši momenti. Na eni strani vzgoja mladine, na drugi duševna in moralna kvalifikacija roditeljev, naobrazba, materialno stanje in vsa druga vprašanja, ki so s tem v zvezi. Celokupna slika mladinske kriminalitete v naši državi sicer še ni znana in se hočemo zato za enkrat pečati le s služaji, o katerih so razpravljala zagrebška sodišča za mladino.

Iz zanimivih podatkov posnemamo, da je pri mladini dominirajoči delikt — tatvina. Za ta delikt se je moralo zagovarjati od leta 1919. do konca 1923 nič manj kakor 650 delinkventov kar znaša 80 % vseh deliktov. Ostali deliktovi je bilo v tem razdobju: 1 umor, 1 poskus umora, 5 ubojev, 29 težkih telesnih poškodb, 18 javnih nasilstev, 2 posilstvi, 3 oskrumbe, 1 detomor, 3 požigi, 4 ropi in 17 slučajev razhajenja Velikanstva.

Pri proučevanju mladinskih zločinov pa je opaziti še drug žalosten pojav, da je namreč pri ženski mladini združena s tatvino v 90 % tudi še prostitucija. Mladinski kriminalni tip se rekrutira predvsem iz mestnega življenja. Statistika namreč pravi, da je 95 % mladinskih zločincev iz mesta in le 5 % z dežele. Da igra pri mladinskih zločincih eminentno ulogo zaba slaba vzgoja, izmičujoče sledeča dejstva: večina mladine, ki prihaja v rani mladosti pred sodne dvore, je brez roditeljev, ali pa so nezakonski otroci in otroci takih staršev, ki radi slabih materialnih prilik niso sposobni, da bi navežali svo svojo pozornost na vzgojo otrok. Največ delinkventov pada v starostno dobo od 17. do 18. leta, a tudi mladina v dobi od 14. do 16. leta je prav številno zastopana med mladinskimi zločinci.

Zagrebško mladinsko sodišče polaga vse skrb na to, da se mladina po obsohdi izroči primernemu nadzorstvu in vzgojevanju. Tako so pri zagrebškem sodišču nameščene štiri učiteljske moči in 1 verončitelj, ki polagajo vso pozornost na to, da spravi mladino zopet na pot poštenega življenja. Njihovi uspehi so precej povoljni, kajti mladina, ki je bila obsojena, se navadno ne povrne več pred kazensko sodnike. Žal na je med mladino tudi nekaj neoboljšljivih kriminalnih tipov: to so zločinci v pravem pomenu besede, ki bodo pač tudi svoa bodoča leta preživeli v kaznilnicah.

Daruite za sokolski Tabor!

75 letnica prezidenta T. G. Masaryka

Masarykovo življenje in delo

Češkoslovaški narod slavi danes velik praznik: njegov nad vse ljubljeni in spoštovani prezident republike T. G. Masaryk je dočkal na duhu in telesu 75 let. Oceniti pomen tega srečnega dne v časopisnem članku, kateri je prostor skromno odmerjen, ni mogoče. Pomen srečnega dočkanja 75 letnice bi bil po zaslugi vsestranskega jasnega, če bi se popisal današnji politični položaj Češkoslovaške republike v razmerju z vodilnimi državami sveta; če bi se analizirale politične razmere doma; če se pregleda kulturno in gospodarsko življenje češkoslovaškega naroda od 28. oktobra 1918 dalje. Povsod bi čutili vpliv, idejo in voljo silovitega prezidenta Masaryka, ki ga sva vseh širokih plasti zavednega naroda imenujejo očeta domovine in še bolj prisrčno: naš tatiček. Tako ga imenujejo tudi v strahovitih bojih svetovne vojne ojekljeni legionarji, tako ga imenuje šolska mladina, ki vsa piše proste šolske naloge in o tatičku Masaryku, njegovem delu, njegovih ljubeznih za narod, o njegovi nesebičnosti, o njegovi modrosti, o njegovem nauku; zлага nanje nežne pesmi, in mu jih pošilja kot voščila k slavemu dnevu.

Mlada leta.

Tomaž Masaryk se je rodil 1850. na Moravskem kot sin revnega kotičaja na cesarskih posestvih. Mati njegova je bila pobožna žena. Vzgojena sama nemško, je tudi s svojimi otroci govorila nemško, dočim se je v hiši sicer govorilo slovaško. Masaryk še danes najraje govori slovaško. Živeč med služabništvom na cesarskih posestvih, vzgojevan od pobožne matere je mali Tomaž že v detinskih letih vsrkaval vase za vse njegovo poznejše prosvetno, kulturno in politično življenje nad vse važne utise in dogodke: težo revščine in podložništva in materino pobožnost.

Njegova mlada leta na gimnaziji v Brnu, kamor je prišel potem, ko se je že učil ključavničarstva in kovaštva, niso bila brezskrbna leta, temveč težka doba, polna bojev za vsakdanji kruh. Njegovo edino premoženje mu je bilo dano od prirode: velika nadarjenost, ki mu je omogočila, da si je dasiravno v skromnih razmerah živeč osvojil že na gimnaziji vsled znanja svetovnih jezikov veliko obzorje po svetovni literaturi.

Po končani maturi se je mladi Masaryk nekaj časa pečal z mislijo, da bi se posvetil diplomatski karieri, pa je kmalu uvidel, da je ta ideal v Avstriji nedosežen za reveža.

Na univerzi se je posvetil študiju filozofije na Dunaju. Po dovršitvi univerze je šel v Lipsko, nato se je habilitiral na dunajskem vsenčističnem za filozofijo. Takrat je napisal spis o samomoru, ki nosi že vse znake njegovega poznejšega znanstvenega, filozofičnega, kulturnega in političnega dela.

Ko se je razdelila Karlova univerza v Pragi na češko in nemško, je prišel Masaryk na češko univerzo kot docent filozofije.

Postal je ljubljene svojih študentov, katerim je s proforskega katedra razlagal stvari, ki se preje na univerzi niso nikjer slišale: o potrebi narpornega premišljevanja, o čistem življenju mladine, o zdravem duhu v zdravem telesu, o pomenu sokolstva (na univerzi!), o ljubezni do rodnice, o učenju jezikov, o študiju slovanstva, o potrebi študirati politiko, o drobnem delu, učinkovitih ljubeznih.

Dijaštvo ga je primerjalo Sokratu, kateremu je bil poloben po svojem npravnem temelju mišljenja, po glavni veri v razum, po popolnem pomanjkanju dogmatičnosti in slepe vere v avtoritete.

Vstop v politično življenje.

Njegovo delo na univerzi in organiziranje znanstvenega dela izven njemu je kljub brezobzirnim bojem, ki jih je doživel vsled zametavanja kraljevdvorskih in zelenodvorskih rokopisov kot podvrženih, priložilo v inteligentni češki javnosti glas, ki ga je končno privabil v aktivno politiko. Kot poslanec v državnem zboru 1891.—1893. se je sijajno obnesel. Toda vsled polovičarstva češke politike in inteligence, je politično areno zapustil, da bi se posvetil intenzivnemu delu za politično izobraževanje naroda.

Za Idejo češkega naroda.

Sedaj sledi najplodovitejša doba Masarykovega političnega in znanstvenega pisateljevanja. Napisal je Češko vprašanje, Karla Havlicke, Jana Husa in Socialno vprašanje. V teh knjigah je podal filozofijo, na katero naj narod opre svoje delo za boljše bodočnost. Poudarjal je neprestano, da je treba češko vprašanje reševati s tem, da se preodloži vse vrste naroda umstveno in npravno. Kolikor mogoče obežna harmonična izobrazba in popolna poštenost. Ljubezni do bližnjega in spoštovanja do samega sebe nam je treba, politika.

to bo povzdignilo narod med prve narode na svetu in ga postavilo na mesto, ki ga je nekoč v preteklosti zavzemal. Boril se je proti polovičarstvu in frazam, za delo. Ker je svoj narod ljubil, mu ni prizanašal v njegovih napakah, temveč jih je neizprosno razkrival, kadar je le prilika nanela. goško laskati.

Zato je bil pa toliko bolj priljubljen med svojimi pristajši, ki so ga imenovali duhovnega pastirja. Ti pristajši so postali s časom že tako številni, da so ustanovili stranko realitov in tako je Masaryk leta 1906. prišel drugič v dunajski parlament.

Začetek boja proti Avstriji.

Prvi njegov govor v parlamentu je izzvenel še nesovražno proti državi in njenim krojem. Pač je Masaryk svaril Dunaj, naj izpregleda, dokler je čas. Že pred tem nastopom je v Ameriki javno izpovedal, da na Franca Ferdinanda ne upa. Potrdil je, da ima v Avstriji cesar veliko moč, toda narodi da imajo večjo, če hočejo.

Dunaj ni izpregledal in zato sledijo sedaj s strani Masaryka, ki mu je povsod prvo resnica in pravica, napadi, ki so razkrinkovali Avstrijo pred svetom kot nemoralno, lažljivo. Njegovi nastopi za zagrebške velekdajalec, priti Friedjungu in Aehrenthalu so mu pridobili svetovni sloves, ki si ga je leta 1913. utrdil še tudi kot znanstvenik in najboljši poznavalec Rusije s knjigo Rusija in Evropa, v kateri so antantni politiki tekom svetovne vojne iskali potoka za svoje ukrepe, ko si z Rusijo niso vedeli ne kot ne kam.

1914.—1918.

Prišla je svetovna vojna, v katero je Masaryk takrat že v 64. letu svoje starosti, aktivno posegel. Postal je voditelj češke iredente, organizator češkega odpora proti Avstriji. On je ustanovitelj češke legijonske vojske, ki je s svojo krvjo na vseh bojiščih dovršila Masarykovo delo. O Masarykovih ulogi za čas vojne si bodo naši čitatelji mogli napraviti sliko iz Masarykovih lastnih spominov, Masarykovo ime je bilo v tej dobi z zlatimi črkami vpisano tudi v zgodovino jugoslovenskega osvobodjenja.

Truda, trpljenja in samozatajevanja bogato življenje Masarykovo je kronano z največjim plačilom: z narodno ljubeznijo. Masaryk vanjo ni računl in ni delal z ozirom na njo. Svoje delo je vršil, ker mu je to zapovedovala njegova vera v pravilnost in ljubezen. Ta vera je vrhovni princip njegovega življenjskega naziranja, po kateri se ravna tudi kot najvišja glava Republike.

Srečna država! Naj Tvoj vladar še dolgo, dolgo živi v Tvojo slavo in srečo Tvojega ljudstva.

T. G. MASARYK:

Svetovna revolucija

Iz vojnih spominov prezidenta CSR

Copyright by Orbis Pragens
and by Federal Feature Syndicate, New York.

Roma Aeterna

Rim: december 1914. — januar 1915.

Preko mejl — Prihod v Italijo. — Ali pojde Italija proti Avstriji in Nemčiji? — Italijanska kultura. — Katolicizem in filozofija zgodovine. — Vatikan in vojna. — V švicol

Odločil sem se oditi najprej v Italijo in nato v Švico; hotel sem se osvedočiti, kakšno razpoloženje vlada v Rimu, ostane li Italija nevtralna. Dne 17. decembra sem odpotoval iz Prage proti Dunaju.

Nekoliko me je res skrbelo, ali mi na policiji v Pragi ali na meji ne bodo povzročali težkoč; k sreči sem imel potni list izstavljen na tri leta in za vse države, izdan mi je bil pred vojno in v tem je policija bila nekako vezana. V novinah se je razširila vest o boleznih moje hčerke Olge in njo sem upravljal s seboj; s tem je šla stvar mnogo bolj gładko. Na granici mi je uradni povzročal vsakojake ovire, predvsem pa je brzojavil v Prago, ali me sme pustiti preko; preden je dal svoje odgovore, je vlak že oddrdal proti Benetkam, toda z mano. Kajti pred odhodom sem (prvič v mojem poslanstvu) potkal na to, da sem poslanec, sédel v kupe in se odpejal.

Iz Benetk sem pisal gospodu Štepinu v Čikago, naj mi Češkoslovaški pomožni odbor, kateremu je predsedoval, pošlje denar, kakor je dogovorjeno z dr. Scheinjem. Nisem se tedaj vedel, koliko bom potreboval; postopnoma sem zahtevke prvega dopisa spopolnjeval in terjal vedno več.

V Benetkah se je nahajal urednik Hlavac: iz svojega bogatega znanja vseh dunajskih in avstrijskih novosti, posebno osebnih, mi je mogel popolniti poročila o grofu Czerninu, ki me je takrat zanikal. Bil je poslanik v Bukarešti, a na Dunaju sem marsikaj slišal o njegovem tamošnjem delovanju; po njegovem razmerju do Franca Ferdinanda sem pričakoval, da bo kmalu dosegel v dunajsko politiko.

Iz Benetk sem — po presledku v Firenci — dospel 22. decembra v Rim. Spominjal sem se te poti s prvega poseta Italije v letu 1876; tedaj sem si ogledal še herno pomembnejše mesto v severni in srednji Italiji — kako so name vplivali brojni spominski napisi, označujoči avstrijsko tiranijo! Zivel sem takrat v renesanci, Italija mi je bila muzej in šola umetnosti; pozneje sem v Italiji preživljal antiko, pa tudi v krščanstvo sem se znal zamisliti in poglobiti čustva. Italijanska renesansa me je mikala s svojo divno sintezo krščanstva in antike, čeprav je ta sinteza počela že od samega početka cerkve. Krščanstvo je bilo proti antiki, toda hočeš-nočeš ji je bilo pokorno in jo gojilo dalje; vedno znova se prepričujem, da je Augustus bil prav za prav prvi papež. In poglejte Janusovo obličje Tomaža Akvinskega — Aristotela! Recepciji rimskega prava, o kateri se tako često govori, je predhodila in jo spremljala recepcija antičnega mišljenja in antične kulture. Ta močnejši prehod Rima do katolicizma v Italiji se da nazorno stopnjavati v oblikujoči umetnosti, posebno v arhitekturi (Panteon!); to je name uplivalo silneje kakor moderni teologji, ki predstavljajo to sintezo ali sin-kretizem iz literarnih virov.

A katolicizem sam, cerkev in papeštvo, to veličastno nadaljevanje in dovršitev rimskega imperija, ni le delo Rimljanov, temveč tudi njihovih naslednikov Italijanov. Katolicizem je produkt romanskega duha, tudi jezuitizem, osnova novokatolicizma, izvira iz Španije. V Italiji imamo pa tudi znamenite nprave in nabožne osebnosti, ki so vznikle mimo cerkve: Sveti Frančišek Asiški, Savonarola, Giordano Bruno, Galilei. Naravno in upravnato je zanimiva tudi moderna Italija; izmed novejših mislecev me je navezal nase genijalni Vico.

Italijanski Risorgimento že po svojem imenu, pa tudi časovno vodi k našemu obzorenju: s politične strani nam mora biti simpatično narodno ujedinjenje in osvobodjenje. Pri tem pa zopet izstopa važni problem o razmerju med državo in cerkvijo; cela vrsta velikih mislecev nove Italije si je belila glavo z usodo papeštva in o njegovih nalogah apriču ujedinjenja Italije. Mene sta v tem pogledu zanimala Rosmini in Gioberti, oha duhovnika in velika misleca; zanimala sta me bolj od vseh italijanskih Kantovcev in Hegeljancev. Tudi njun nasprotnik Mamiani je zanimiv, kako, se je končno obema prilagodil — v vseh treh čuti italijansko srce in smisel za probleme Italije po francoski revoluciji. Ujedinjenje Italije se je izvršilo proti volji papeštva. Leto 1870. je zgodovinsko za Italijo, a ne le za njo: v juliju proklamira Vatikanski koncil novo dogmo o papeževi nezmotljivosti, nekaj tednov nato italijanska vojska zasede papeško ozemlje, plebiscit se s 153.000 glasovi izjavi za pripojitev papeževе države k Italiji, le 1507 glasov je bilo oddanih za stari režim. Za obstoj papeške države niso katoliške države niti s pristom mignile — tak je bil konec cerkvene posvetne moči in predstavnice teokracije! Obnova sholastike in študija Tomaža Akvinskega pod Leonom XIII. ne moreta spasiti srednjega veka. Povsem prirodno, logično sem svojo nado na padec teokratičnih držav navezal na ta svetovni primer.

Ni naključje, da se je najnovejša filozofija v Italiji v toliki meri posvetila sociologiji in proučevanju vseh družabnih pojavov: poleg filozofije zgodovine z dolgo in bogato tradicijo je težavni problem populacije, politika kolonizacije, industrializacija na severu, kulturno probuianje v sredini in na jugu, praktična unifikacija Italije in s tem rastoča narodna politična samozavest — vse to tvori obeležje in obseg novodobnega italijanskega mišljenja.

Italija nam je podala problem revolucije v raznih oblikah, posebno političnega atentata in tajnih društev. Mazzini in njegova filozofija je živa preparacija za razmišljanje o revoluciji.

To vse in še mnogo podrobneje sem razmotril, ko sem se v Rimu mučil z uganbami. Pojde Italija v Avstrijo in Nemčijo proti zaveznikom. Ne, to ni mogoče! / tej misli me je neprestano utirjevala filozofija italijanske zgodovine in kulture.

Stališče Vatikana ob početku vojne je bilo vsekakor avstrofilsko in germanofilsko. Iz avstrijskega veleposlanštva v Vatikanu (grof Pallfy) in tudi v Kviralu (Macchio) so se širile vesti, da je tudi papež Benedikt XV. za Avstrijo in proti Srbiji. Imel sem docela zanesljiva sporočila o grofu Pallfyju. Avstrija, tako je pravil v Rimu, je katoliška država par excellence in kot taka tudi zaščitnica cerkve osobito napram pravoslavju. Grof Pallfy je zatrjeval, da ne-le vatikanski državni tajnik, temveč tudi papež sam brezpogojno odobrava nastop proti Srbiji.

Avstroogrška je bila v Evropi edina velika katoliška država, zato se je že vnaprej moglo in moralo pričakovati, da se bo Vatikan postavil na nieno stran. Vatikan je vedel, da le avstrijski katolicizem »mlakuža« (kakor so o njem sodili glavni katoliški organi v Nemčiji), toda njegova nada je bil nemški katolicizem, ki bi po svoji čilosti in politični moči (centrum) mogel voditi avstrijske in ogrske katolike. In res sta centrum in osobito njegov vodilni politik Erzerherger ob samem početku vojne igrala odlično vlogo s svojo propagando in politično inicijativo. Poleg tega so bili vrlo merodajni tudi dobri osebni obožalci med cesarjem Francem Jožefom in papežem.

Toda stališče Vatikana v vojni ni bilo določeno zgolj z ozirom na Avstrijo in Nemčijo, temveč tudi na katolike druge vojskujoče se strani. Ako pregledamo cerkveno pripadnost vojskujočih se držav čisto statistično, tedaj je na strani Zaveznikov bilo v vojni več katolikov kakor na strani Avstrije in Nemčije: in ravno zato je Vatikan moral previdno postopati, kar se je v praksi videlo na njegovi nesigurnosti. Odtod toliko sporov med politikujočimi katoliki o pravem menju Vatikana in razlage, ki jih je vatikanski tisk in sam vatikanski državni tajnik Gasparri moral dostavljati papeževim besedam. Toda politika Vatikana se ni ravnala zgolj po številkah; na primer velike katoliške južnoameriške republike, ki so se postavile proti centralnim veseliam, niso bile toliko odločne, kakor evropski katoli. narodi in katoliške države. Vatikan je bil v osobito kodljivem položaju napram Franciji: in zgodilo se je, da so se francoski škofje med vojno izjavili proti Vatikanu in proti papežu.

S tem pa, da se je Italija postavila ob stran zaveznikov, je položaj Vatikana postal še bolj neugoden; le tako se dá razumeti in razjasniti, da je Vatikan svoje avstrofilitstvo tekom vojne ublažil, mnogo pa so k temu pripomogli tudi odnošaji napram Belgiji (kardinal Mercier!).

Zanimivo je bilo opazovati, kako so nastopali katoliški politični voditelji na obeh straneh. Narodno prepričanje je bilo odločilnejše kakor versko. Naj ome nim memorandum, ki so ga nemški katoliki takoj početkom septembra (1914.) poslali v Rim; proti njemu so se francoski katoliki odzvali početkom 1915., a nemški katoliki so v odgovor vnovič izdali spomenico. Spriču teh in nadaljnjih sporov je Vatikan na zunaj skušal kazati nekako objektivnost. To mu je v glavnem uspevalo na ta način, da se

je izogibal aktualnih vprašanj in se zadrževal s tem, da je v splošnih besedah poudarjal svoje božje poslanstvo. Posebno se je Vatikan specializiral za naloge mirotvorstva; zato je tudi katoliška propaganda v vseh vojskujočih se državah stremela za dosego skorajšnjega miru; v dani situaciji je to, osobito v Angliji in Ameriki, pogodovalo Nemcem.

Od oficijelne politike Vatikana je treba razlikovati osebno mišljenje tega ali onega papeža, posameznih kardinalov in raznih vatikanskih funkcionarjev. Zasledoval sem politiko Vatikana pozorno skozi vso vojno. Preko Stefanika smo s Vatikanom navezali stike, a pri tem nisem niti za trenutek pozabil, da »Qui mange du pape en meurt« (Kdor s papežem jé, jé smrt)...

V Rimu sem se za vsak slučaj dogovoril o prebegu iz Trsta v Italijo. Takrat sem namreč še mislil, da se moram za kratek čas še povrnem v Prago; nameraval sem tam naše še potrditi v veri in z njimi še enkrat skupno proučiti celotni načrt po doseženih izkušnjah v Italiji. Tudi sem hotel očuvati del svojih knjig, katere so mi bile posebno ljube (one z opazkami in gotova pretia affectionis). Nisem dvomil, da policija kmalu pride na moje stanovanje, čim kolikaj dalje izostanem v inozemstvu; za ta primer sem zanj pripravljal pismo z navedbo, da na mojem stanovanju ni nič političnega več ne najde, ker da sem glavne politične reči že sam spravil na varno.

Dne 11. januarja (1915.) sem poslednjič vliškaj vliškajljubljeni Pantheon, nato pa odpotoval iz Rima v Zenevo; naš znaneec, uradnik italijanske diplomacije nas je ob morskii ohalii (Sienna = Pisa = Sestri Levante) popeljal z avtom do Genova, iz Genova pa smo nadaljevali pot po železnici.

Iz vsakdanjega življenja prezidenta Masaryka

V delu neumoren, čil in dosleden, v načinu življenja enostaven in trezen, prezilja prezident Masaryk svoja vsakdanjska leta od jeseni do novih solnčnih dan na gradu v Pragi, preko poletja na Laní, na deželi ali na potovanju. V letošnji pomladi se namerava podati na daljše potovanje na jug, kamor ga vleče srce. Po povratku s potovanja se preko leta poda na oddih v Lane, odkoder pa bo v tej »počitniški« dobi šel obiskat severnozahodno Češko, kamor ga že dolgo in prisrčno vabijo mesta in okrají. Za letos se pripravlja tudi njegov obisk hratski Jugoslaviji, ki v njem časti svojega velikega dobrotnika. Zadnje dni politične preživi »atek« Masaryk kakor običajno v Topolčianu na Slovaškem. Pred 28. oktobrom se vrne v Lane, da se nato udeleži svečanih proslav osvobodjenja.

V svojem literarnem delovanju je Masaryk nedavno dovršil končno redakcijo svojih »Vojnih spominov«, ki že to pomlad pridejo izpod tiskarskega stroja, a tekom leta nato se preloži in svetovne jezike. Rediciranje »Vojnih spominov« je Masaryku ugrabilo večino prostora časa, s katerim je tekom leta razpolagal izven svojih vladarskih opravil, a da je navadno temu še utegnil slediti vsemu domačemu in tujemu literarnemu gibanju, vzdrževati ročno pismenske stike z domačimi in tujimi pisatelji in še obiskovati gledališče, koncerte in razstave. V glasbi je zadnje čase osobito vliškajljubil Beethovna, dočim je lani podrobno proučil Smetano, njegovo življenje in njegovo delo.

Splošni dnevni red prezidenta Masaryka je vrlo enostaven. Osebnost, ki prva vidi »otie« v ana in zvečer pred počitkom, je njegov osebni »steward«, legionar Huza, ki je že med vojo na Ruskem bil poverjen z raznimi Masarykovimi nalogi. Huza je tako-le o tateku povedati največ drobnih zgodbe. Posebno to, kako ga je, ko sta bila v Parizu in je Masaryk že bil priznan kot najvišji »prezident« češkoslovaškega naroda, dolgo nagovarjal, naj njemu poveri obdelanje obnove. Huza ima včasih skrb, kako bi v posameznih dneh izbral za Masaryka najprikladnejšo obleko, ki bi mu pri preobledenju povzročila kar najmanj dela. Kadar ni gostov, gledališča, koncertov, slavnosti, je ta briga seveda reducirana na minimum, kajti prezident Masaryk nosi brez razlike — bodi v Pragi, Laní ali kjerkoli — običajno »edno obleko: visoke rjave škornje, jedine hlače, sivkast suknjič in čepico. Po zahtreku se prezident eno uro posveti svojemu najljubljemu sportu — jahanju. Na svojem visokem angleškem rjavcu z veliko belo liso na glavi se spreha po bližnji praški okolici.

V povratku v Grad se prične državniško delo. Vsihi se konference in avdijence in prezidentov kancelar, šef njegovega kabineta dr. Samal ima polno roke dela.

Pri obedu je prezident redko sam. To prilikost rad porabi, da pozove k sebi ugledne ali zaslužne domače ali tule moške, politike, književnike, profesorja, umetnike, tehnike, žurnaliste, da se po obedu z njimi nekoliko razgovarja. Obedu pri Masaryku pa niso nič »slajnega«. Prezident je pri hrani posebno zmeren in njegov zdravnik je stalno nezadovoljen, če da premalo je. Značilno je

Masaryk je, da posveča tudi hrani mnogo teoretičnih premislekov in nagiba vegetarijskim principom. Masaryk posebno čista zelenjad in sadje, ki ga rad priznava tudi na tešče. Sadržev pa je menda edna alkohola pijača, ki jo rad povzija. Kajti sicer se da Masaryk z alkoholom (vinom) spriznati edino, če mu ga — zdravnik prepelje. Navzlic abstinenca pa mu včasih uspe dober humor: ko je nekoč dožal, da je neka tvornica likerjev proglasila neko svojo tekočino za »liker prezidenta T. G. Masaryka« in so jo oblasti pozvale na odgovor, je Masaryk razrešil zadevo na kratko: »Da bi liker vsaj dobro teknil!...« Posebno pozorno pa vzdrževanje od alkohola motri Masaryk med Sokolstvom in v sportnih krogih.

Delovni dan prezidenta Masaryka se za javnost začne ob devetih dopoldne.

ko redno stopi v svoj delovni kabinet. Pred tem se je že iz vseh dnevnih listov informiral o tekočih dogodkih, izbral tisto ali tiste ali informacije in uredil svojo privatno registraturo. Ob devetih se začne vrteti referat in obiski, ki se čisto zarišejo preko pol dneva. Mnogo časa posveča prezident obliki razstav — posebno ga zanimajo tehnični izdelki — gledališč, koncertov in raznih slavnosti. Marikatero uro mora žrtvovati tudi oblikovnim umetnikom, ki ga tirizirajo da jim »sedi«. Prezident se že kar boji portretiranja, osobito ako ne sme pri tem nič čitati. Ko je nedavno renomiran kipar želel, da mu posodi Masarykov klobuk in obleko za lažje modeliranje, je Masaryk z naglim zadovoljstvom odgovoril: »Oh, naj si le izposodi obleko in čevlje in karkoli te želi, da le mene ne!« Tako se nagiblje dan, kadar le more.

pohiti Masaryk v svojo ljubljeno biblioteko, ki je bogato založena z literaturo državnoznanstvenih, historičnih in socialopolitičnih disciplin, a ravnotako tudi s klasičnimi deli lepe književnosti vseh narodov. Zanimivo je, da se nahaja v tej »ročni« biblioteki, ki šteje nad 20.000 knjig, tudi poseben slovenski oddelek.

Pri večerji prezident rad vidi pri sebi gosta, a kmalu se umakne v svojo delavnico, ker se njegova častiljiva glava še dolgo v noč oklanja nad praznino.

Na duhu mladeniško čil. a tudi na telesu zopet zdrav in krepak slavi prezident Masaryk danes 75 letnico svojega rojstva. Češkoslovenski narod mu je dal najdražje ime: pravi mu »statšek« in ga časti kot pravega očeta svoje velike svobodne domovine.

Kapital und sein Interesse für Jugoslawien und den Balkan; Max Chavanne: Austrijski kapital i njegov interes za Jugoslaviju i za Balkan. (Preveo M. Kus-Nikolajev); Borivoj B. Mirković: Ekonomski odnosi Francuske i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca; Dr. G. Szilagy: Budimpeštanski veleposlanik njegova serba i njegovo značenje; Dr. G. Gregorin: Stabilizacija dinarja poton: uvedbe dvojne valute; Konstantin Joksic: Potreba Amerikansko-Jugoslovenske Trgovneke Komore i Narodne Banke u Nijorku; Dr. Vidan O. Blagojević: O produženju zakona o stanovima; Ing. Konstantin Čutković: Bismarilizam i kultiviranje čveka; Ivan Čupik: Zaratiljski kredit i ovisnost zanata o jdanju naše privrede; Erbin Režek: Dolžnost štedenja; Dr. Radoslav Pipuš: Maribor in Zagreb; Dr. Mirko Kus-Nikolajev: Parvus; Hronika; Personalija: Značajno belgijsko priznanje dr. Gregorinu; Bibliografija: Nikola Raos: R. Kalužarić, Trgovnačko prsto knjižovodstvo; Dr. V. O. Blagojević: Dr. Laza Kostić: Statistika izbora narodnih poslanika K. R. S. te brojne druge vištili. — »Bankarstvo« izhaja mesečno in stane letno 200 Din. Uprava lista je v Zagrebu, Marovska 30.

Oražna. Naj bi ga dobro prečitala ona mladina, ki živa dubrine pokojnega mladinskega lista. Naj bi ga pa čitali tudi oni, ki so prevzeli po smrti vodstvo njegove zapuščine, zakaj zapisano je v oporoki: Na dan obletnice moje smrti naj upravni odbor (kuratorij) obišče diake v »Oražnem domu«, da jih opozori na gornji poziv in da jim obrazloži geslo mojega časa: »Vse za svobodo in narod!« Zato pravi br. Gangl koncem svojega članka: »In ne vprašajmo se samo, kdo dela, vprašajmo se rajši, kako dela.« Dobro povedano!

Tudi Bogunovičev članek, ki poziva na pohod v južno Srbijo je pomemben. Njegova misel mogoče ne bo tako kmalu izvedljiva, bila bi pa za sokolsko propagando na našem jugu velikega pomena. Sicer pa tudi izvedba po načrtu, kakor ga predlaga br. Bogunovič, ni nemogoča.

V »Jugoslovenskem Sokolu« je na prvem mestu lep dr. Fuxov članek o dr. Masaryku, ki obhaja dne 7. marca t. l. svojo 75letnico. Pisan je nalašč za Sokolstvo in primerja dva češka filozofa, to sta Tyrš in Masaryk, oba zaslužna moža za češko domovino in za Slovanstvo. Za nagovore ob praznovanju Masarykovega jubileja bo članek dober pripomoček. — Vsi ostali članki, in sicer: Kako nas sedanjost navaja k potrebi vslovanstva, Vprašanje igrišč, kdaj naj se vsrši glavne skupščine in tekme ter Anatomija in fiziologija človeka so stvarno in temeljito pisane študije o vprašanjih, ki morajo zanimati vsakega Sokola, nekateri pa posegajo tudi preko Sokolstva. Za sokolske pripadnike, ki se pečajo globlje s telesnimi vajami, pa je neprecenljive vrednosti dr. Koširjeva anatomija in fiziologija, ki bo prvovrstno delo v naši sokolski literaturi. — Pregleda o delovanju češkega Sokolstva in o naši sokolski književnosti pa zaključujeta drugi zvezek te sokolske revije.

Gospodarstvo

Otok in kritje novčanic

V »Pester Lloyd« objavlja Julij Szenté, ki je znan tudi kot sodnik nekaterih nemških listov v Jugoslaviji, zanimive primerjalne tabele otoka in kritja novčanic v raznih državah.

Otok novčanic v najvažnejših državah preračunan v dolarje, znaša na osebo:

	Po izkazu dne	Dolarji
Francija	29. I. 1925	52.97
Holandska	26. I. 1925	52.97
Belgija	22. I. 1925	52.16
Švica	23. I. 1925	38.73
Španska	24. I. 1925	30.97
Švedska	24. I. 1925	19.95
Češkoslovaška	31. I. 1925	17.62
Avstrija	31. I. 1925	17.02
Italija	31. XII. 1924	15.19
Anclija	28. I. 1925	14.93
Zedinjene države	26. I. 1925	14.64
Jugoslavija	15. I. 1925	7.74
Nemčija	31. I. 1925	7.48
Madžarska	7. II. 1925	7.46
Rumunija	20. XII. 1924	6.54

Kakor vidimo, pokazuje največje kvote na osebo Francija, Holandska in Belgija (preko 52 dolarjev), kar se pojasnjuje s tem, da je v teh državah industrija in trgovina kakor sploh intenzivno gospodarstvo v splošnem nujno navezano na znatno inflacijo. Okolnost, da je kvota novčanic na osebo v Angliji in Zedinjenih državah relativno tako majhna, se pojasni s tem, da tvorijo v teh državah prave novčarice le del v obtoku se nahajajočih plačilnih sredstev. Tako je v Zedinjenih državah v celotni 6190 milijonov dolarjev plačilnih sredstev v obtoku: od tega pa je pravih novčanic (Federal Reserve notes) le 2719 milijonov, do čim obkroži večji del, to je 3471 milijonov dolarjev iz različnih drugih plačilnih sredstev, kakor iz efektivnih zlatih in srebrnih novcev, zlatih in srebrnih certifikatov (Bank-Bill), treasury notes (Sherman-Bill), U. S. notes in končno iz novčanic raznih narodov in bank. Ako torej računamo osebno kvoto Zedinjenih držav na podlagi vseh v obtoku nahajajočih se plačilnih sredstev, dobimo 52.5 dolarja, s čimer je skoro dosežena kvota na osebo v Franciji. V Angliji je kvota izražena istotako samo na podlagi od Angleške banke (Bank of England) emitiranih novčanic; vendar je tudi tam razen kovanege novca v obtoku znatna svota treasury notes in currency notes ne glede na novčarice Škotske banke (Bank of Scotland). Relativno nizka kvota Nemčije se pojasnjuje istotako z okolnostjo, da tudi tam zakoniti plačilni sredstev ne tvorijo samo novčarice Državne banke, temveč poleg njih še zakladni listi, pozajmljivi listi kakor tudi novčarice privatnih bank. Razmeroma jako nizka je, kakor vidimo, kvota Jugoslavije. Madžarske in Rumunije zlasti v primeru s Češkoslovaško in Avstrijo, ki pokazujejo relativno znatno kvoto.

Kritje v odstotkih otoka novčanic pri posameznih narodnih bankah takole (prve številke pomenijo kovinsko kritje, v oklepajih pa prve številke celotno kritje in druge številke kritje novčanic in takol običajnih obveznosti skupno): Zedinjene države 181 (181, 79); Švica 76 (76, 59); Španija 70 (70, 58); Holandska 58 (58, 53); Anglija 87 (87, 50); Švedska 54 (73, 45); Nemčija 44 (58, 42); Avstrija 15 (42, 40); Madžarska 125 (60, 37); Češkoslovaška 13 (21, 20); Francija 14 (14, 14); Italija 12 (12, 10); Jugoslavija 2 (3, 7); Belgija 5 (5, 5); Rumunija 3 (3, 2). Odstotno kritje novčanic v naši kraljevini je izraženo pisec, kakor vidimo iz nizkega števila mehanično po izkazu Narodne banke: ne da bi vpoševal, da naša Narodna banka izkazuje kritje v zlatu, ednostno po predvojni pariteti.

Tržna poročila

Povprečna blagovna borza (6. t. m.) Pšenica: srbijskaja, Beograd, 2 vagona 425; Turčija: Beograd, 2 vagona 40; vagonov 210; sremska, 75 vagonov 220; sremska, 3 vagoni 190. Moka: 60; 2 vagona 65; 667; 2 vagoni 610; 60; 3 vagoni 540; 60; 3 vagoni 40. Tendence nestanovitna.

Svinjski sejem v Mariboru (6. t. m.) Dogon: 260 svinj, 1 ovca in 1 koza. Cene: prasi, 5-6 tednov stari 100-125; 7-9 tednov 150-200, 3-4 mesece 300 do 375, 5-7 mesecev 500-625, 8-10 mesecev 750-875, 1 leto stari 1250-2000 Din. Kz žive teže 12-13, kg mrtve teže 16,25-17-50 Din. Prodanih 104 komadov.

Uvajaška borza za kmetijske produkte (5. t. m.) od vtišom močno padlih ameriških notic je kupčija na dumejskem

trgu skoro popolnoma mirovala, dasi so cene tudi tu popu. Notirajo vključno agovnoprometni davci brez carine v šilingih za 100 kg: pšenica: domača 55.50 — 56.50, madžarska s Potisa 62 — 63, ugoslovenska 60 — 61, Rosafé 61 — 61.50; rž: domača 50 — 52; ječmen: domači 51 — 55; turščica: 30.50 — 31; oves: rumunski 40.50 — 41.50; stonjeno seno: avstrijsko, pošladko 12.50 — 13, sladko 14 — 15 S.

Dunajski živinski sejem (5. t. m.) Goveda: Dogon 287 komadov; od tega iz Jugoslavije 85 komadov, iz Rumunije 75, iz Madžarske 35 in domačih 92. Cene ob mirnem prometu kakor v pondeljek. Za kg žive teže notirajo v šilingi: voli 1.10 do 1.80, bik 1.15 — 1.60, krave 1.05 do 1.50 in slaba živina 0.65 — 1.50 šilinga po kakovosti. Svinje: Dogon 1310 komadov. Promet in cene na bazi torkovih notic. Prvorazrednih debelih svinj ni bilo. Notirajo za kg žive teže v šilingih: debele svinje 2.15 — 2.30, mesne svinje 1.90 — 2.30 šilinga po kakovosti.

— Ponovni občutni žitni padec žitnih cen v Ameriki. Po postopnem naraščanju so predvčerajšnjem na tržišču v New Yorku, Chicagu, pa tudi v Buenos Airesu žitne cene zopet občutno oslabele. Znak je to, da Evropa malo povprašuje po ameriškem žitu, ker je v glavnem pokrila svoje potrebe. V Chicagu je padla pšenica za maj od približno 200 na 192 centov za bushel.

— Gospodarski stiki med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Kakor poročajo iz Beograda, sta posejila češkoslovaški poslanik Seba in trgovinski ataše Andrija našega ministra za trgovino in industrijo dr. Surmina ter se z njim razgovarjala o gospodarskih stikih med obema državama. Pri tem se je z zadovoljstvom ugotovilo, da so se trgovinski odnosi med obema državama zboljšali.

— Otvoritev rečnega prometa za kosovsko blago. Brodarski sindikat odpravlja z dne 11. t. m. promet a kosovskim blagom na poti Beograd—Titel—Veliki Bečkerak—Osljek—Bezdin ter obratno, in sicer na srede in sobote iz Beograda, na toke in sobote iz Bezdina ter Osljeka za Beograd in na srede ter nedelje iz Velikega Bečkereka za Beograd.

— Pooblaščenje za devizno in valutno trgovino. Generalni inspektorat finančne ministrstva je podelil pravico trgovanja z devizami in valutami Hipotekarni banki jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani. Jadransko-podunavski banki v Beogradu in njenim podružnicam ter Trgovinski banki v Cetinju.

— Prijava in odjava obrtnih obratov. Iz podatkov Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani posamezno, da je bilo v 4. četrtletju 1924. prijavljenih 421 obrtnih obratov, v celotni letu 1924. pa 1490 obrtnih obratov. Odjava obrtnih obratov je bilo v zadnjem četrtletju registriranih 204, tako da znaša celokupno število v lanskem letu 1060. Čisti prirastek je torej 789 novih obrtnih obratov napram 750 v letu 1923.

— Statistika stavk v naši kraljevini. Tekom leta 1924. je bilo pri inspekciji dela prijavljenih 45 stavk napram 335 v letu 1923. Skupna svota izgubljenih mednarodnih stavk znaša 8.861.000 Din napram 8.202.692 Din v l. 1923. Največ stavk je bilo v lesni industriji, in sicer 12. Največ stavk je bilo v juniju, februarju in marcu, najmanj pa v januarju. Ta statistika pa ni popolna, ker mnogo stavk ni bilo prijavljenih.

— Promet med Jugoslavijo in Rumunsko. Dno 10. t. m. se sestane v Temesvaru mešana jugoslovensko-rumunska komisija, ki ima nalogo, da uredi obmejni promet med našo kraljevino in Rumunsko.

— Akcija proti draginji mesa v Zagrebu. V Zagrebu se je vršila predvčerajšnjem anketa za določitev cen mesa. Zastopniki Udrženja mesarjev se so obvezali, da bodo znižali cene vsem vrstam mesa brez razlike in da bodo cene regulirali odlede v razmerju po cenah živine. Cene mesa v Zagrebu so sedaj za 1 do 2 Din nižje od prejšnjih.

— Ustanovitve nove trgovinske agencije v Amsterdamu. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo ustanovitev pooblaščenega trgovinske agencije SHS v Amsterdamu pod vodstvom g. Vladislava Zubkovića, trgovca iz Beograda. Ta agencija ne bo deležna nikakih državnih subvencij.

— Strogo nadzorstvo nad izvozom rud in sirovin kovin. Minister za šume in rudnike je odredil, da se izvaja strogo nadzorstvo nad izvozom rud in sirovin kovin. Vse obmejne carinarnice in interes-

vane institucije bodo morale ministrstvu poslati mesečne izkaze o izvozu rud in sirovin kovin. Izkazi morajo vsebovati ime izvoznika, število in datum izvozne deklaracije, množino in vrsto izvoznega blaga kakor tudi njegovo vrednost.

— Sladkorne tvornice in producenti sladkorne pese. Združenje producentov pese je izročilo ministrstvu za kmetijstvo in vodo spomenico, v kateri se utemeljuje zahteve producentov napram tvornicam sladkorja. Med producenti pese in sladkornimi tvornicami je nastal spor, ker predlaga kartel sladkornih tvornic ceno 25.50 Din za 100 kg pese v nastopni kampanji, dočim zahtevajo producenti 51 Din. Če se ne bo dosegel sporazum, groze producenti, da ne bodo sejali pese.

— Prisilna poravnava Srpske banke v Beogradu. Pri beograjskem trgovinskem sodišču je bil narok glede poravnave Srpske banke. Iz poslanega poročila je razvidno, da so trgovinske knjige v neretu in da se je banka izkoristila v osebnost korist posameznikov. Aktivna banka znaša 15.6 milijona Din, dočim so pasiva manjša. Panna je 100 odstotno poravnava s 6 odstotnimi obrestmi.

— Povikane glavnice. Srpska banka v Beogradu povikuje glavnice od 7 na 10 milijonov Din z izdajanjem 15.000 novih delnic po 200 Din nominale.

— Konkurs d. d. Banca Adriatica. Generalni konzulat SHS v Trstu objavlja, da je z odlokom trgovinskega in pomorskega sodišča v Trstu N. S. 2/25 z dne 12. januarja t. l. otvorjen konkurs nad imovino d. d. Banca Adriatica v Trstu. Za konkurznega komisarja je določen Virgilij Fiorentin, sodnik trgovinskega in prometnega sodišča v Trstu. Administrator mase je advokat Nikolaj Benedetti, njegov namestnik pa advokat Negri iz Trsta. Likvidacijska razprava pri omenjenem sodišču je določena na 1. 2. 7. 9. 11. in 14. aprila t. l. in sicer 1. aprila za upnike z inicijalami A, B, C in D, 2. za upnike z inicijalami E, F, G in H, 3. za upnike z inicijalami I, J, K in L, 4. za upnike z inicijalami M, N, O, P, Q, R in S ter 14. aprila za upnike z inicijalami T, U, V in Z.

— II. kožni sejem v Ljubljani, ki se je vršil 4. t. m. v veleposajski prostorih, je bil po senjem obsegu manjši kakor prvi 19. januarja. Namen te prireditve je bil, vnovčiti še prostele kožne dirjane, ki se je postrela v zadnjih dveh mesecih. Cene so se gibale v približno istem okvirju kakor zadnjič: opazil se je padec evr kunam in dvig cen znojem. Nudilo se je približno za 400.000 Din blaga. Tendence je bila dobra, končen potek zadovoljiv.

— Razpisa oddale gradbenih del. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje javno pisarno licitacijsko razpravo za zgradbo postopja za signalno delavnico v Ljubljani — gor. kol. Natančneje v »Uradnem listu«.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 20. t. m. ponudbe glede dobave raznih kirurških instrumentov in obveznega materiala. Vsih se hosta nastiljiti ofertni licitaciji: 2. aprila pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave železjev. — Predmetni oglasi so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Dražba konjskega gnoja se bo vršila 21. t. m. pri intendanturi Dravske oziroma območja oblasti v Ljubljani. Predmetni oglaš je v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Prodaja prekajenega mesa. Centralna mlekarna družava imanja Beje v Belem Manastiru ima na prodaj 20 q prekajenega mesa od mladih »vinj«; predložena cena 30 Din za kg.

— »Bankarstvo«, št. 3. vsebuje: Ljubomir St. Kosier: Naši ekonomski odnosi s inostranstvom; J. Spitalaky: Jugoslavija a Čehoslovaci; J. Spitalaky: Jugoslavija i Čehoslovaci. (Preveo Voča Režny); Max pl. Hoffinger: Jugoslavija i Austrija; Slava S. Ramadanović: Ekonomski odnosi izmedju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Nemačke; Maxime Krasny-Krasien: Oosterreichisches Kapital und sein Interesse für Jugoslawien und den Balkan; Maxime Krasny-Krasien: Austrijski kapital i njegov interes za Jugoslaviju i Balkan. (Preveo M. Kus-Nikolajev); Dr. Laza Bajić: Ekonomski odnosi izmedju Nemačke i Austrije i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca; Orlon Para: Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca i Čehoslovačka Republika; Rudolf Steiner: Oosterreichisches Kapital und sein Interesse für Jugoslawien; Rudolf Steiner: Austrijski kapital i njegov interes za Jugoslaviju. (Preveo M. Kus-Nikolajev); Max Chavanne: Oosterreichisches

Borza

6. marca:

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: 7% posojilo 65-68, 4% kranjsko deželno iz 1888, 0-22, 4,5% kranjsko melaracijsko iz 1911, 0-22,5, 4,5 kranjsko deželno iz 1917, 0-22, Celjska posojilnica 210-214, Ljubljanska kreditna 255-0, Merkanilna 104-0, Prastediona 945-955. Kreditni za trgovino 150-200, Strojne 0-135, Trbovlje 0-120, Veče 100-0, Split 1200-1250 Stavbna 275-285, — Blago: Zaključek: plohi, 40 mm. končn, I, II, III, Ico Postojna, 3 vagoni (580). Povpraševalo se je po smrekovih in jelovih borlonah, hrastovih plohih, bukavih drvih, bukovem ogju, domači pšenici, lanenemu s-menu zimskem ter fizolu ribničanu in koksu. Ponudbe so bile v lipovih hlodih, aremski pšenici, pšeninih otroh, pšeninem odpadku, turščici, ovsu, konoplji, rdečkastem, teleu in rumenem krompirju, belem fitolu, izbranih jabolk in modri galici.

ZAGREB. V efektivni tendenci nespremenjena. V devizah je bila danes tendenca nekoliko slabša ter so zato zaključni tečajji tudi neznatno nižji kakor včeraj, razen devize na Italijo, ki je zaradi večjega povpraševanja ohrdila večerajšjo višino. Narodna banka je dala blago v posameznih čekih. Promet je bil srednji. Notirale se devize: Amsterdam 2480 — 2510, Dunaj 868 — 888, Berlin 1476 — 1491, Italija izplačilo 251.375 — 254.375, ček 250.75 — 253.75, London izplačilo 293.4 — 298.4, Newyork ček 61.59 — 62.59, Pariz 316.5 — 321.5, Praha 183.35 — 186.35, Švica 1192.5 do 1202.5, ček 1192 — 1202; valute: šilingi 880 — 900, fr. 312.5 — 317.5; efekti: bančni: Trgo 20 — 22, Eskomptna 119 — 121, Kreditna Zagreb 105 — 107, Hipo 66 — 66.5, Jugo 106 — 108, Ljubljanska kreditna 236 — 0, Prastediona 945 — 950, Slavenska 70 — 71, Narodna 3850 — 3900; industrijski: Eskomptacija 54 — 56, Sečera 715 — 720, Isis 65 do 66, Nihag 39 — 40, Gutmann 500 — 555, Slaveks 185 — 190, Slavonija 57 — 58, Trbovlje 425 — 435, Union 460 — 480, Veče 100 — 105; državni: 7-odst. posojilo 67 — 67.5, 4-odst. agrarne 27 do 27.75, vojna škoda, per kasa 158 — 159.5, obračun 156 — 158.5.

BEOGRAD. Tendence nestanovitna. Devizni tečajji oslabeji. Narodni banki ni bilo treba intervenirati. Po borzi tendence dalje m'asna. Notirale se devize: Dunaj 876.5 — 877.5, Berlin 1480 do 1483, Brusej 313 — 315, Budimpešta 0.086 — 0.0862, Bukarešta 30.5 — 31, Italija 251.5 — 252, Newyork 62 — 62.10, Pariz 317 — 318, Praha 184.5 — 184.75, Švica 1195 — 1196.

Sokol

Sokolski Glasnik

Cetrta številka Glasnika, ki je pravkar izšla s prilogo Jugoslovenski Sokol, ima sledečo vsebino: Gangl, četrti obletnica smrti br. starec Oražna; Bogunovič Sokolstvo v južni Srbiji, dve poročili o sejah saveznega starešinstva, izkaz prispevkov za savezni dan, iz prosvetnega odbora JSS, naznanilo za občni zbor Sokolske Matice, poročilo o glavni skupščini Gurcijske sokolske župe in nekaj drobnihi poročili o češkem in poljskem Sokolstvu. — Posebno simpatično in za današnje razmere aktualno je pisan članek br. Gangla v spomin štiriletnice br.

Vremensko poročilo

Ljubljana 6. marca 1925

Ljubljana 1925. god. merem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblacost (0-10)	Padavine mm
Ljubljana	7.	761.3	+2.7	jugo zapad	več oblak.	—
Ljubljana	14.	759.5	+4.2	sev. zapad	dež	—
Ljubljana	21.	760.1	+3.3	sev. vzh.	več. jasno	—
Zagreb	7.	762.8	+3.0	brez vetra	oblačno	4.0
Beograd	7.	763.7	+2.0	jug	pol oblak.	3.0
Dunaj	7.	763.5	—2.0	zapad	oblačno	0.1
Trava	7.					
Isomost	7.					

V Ljubljani barometer nestanovit. temper. nižja

Solnce vzhaja ob 6.28 zahaja ob 17.55

Vremenska napoved za soboto: Pretežno oblačno, semintja padavino. Temperatura par stopinj nad ničlo. Vi-

barni severozapadni vetrovi. Pričakovati je da bo mraz naraščal in udel snež.

Iz življenja in sveta

Pogreb predsednika Eberta

Več sto ranjenih in eden mrtev.

V smislu želje pokojnega predsednika nemške republike Friderika Eberta in njegove rodbine je bil njegov pogreb v sredo popoldne zelo preprost. Udeležila se ga je vlada, diplomatski zbor, poslanci in drugi oficijelni zastopniki. Državni kancelar dr. Luther je imel govor ob krsti, nakar so prepeljali truplo na kolodvor, da ga pokopajo v Heidelbergu.

Na vsej poti je bil postavljen vojaški špalir, ki je izkazal prvemu predsedniku nemške republike zadnjo čast. Pred parlamentom je imel predsednik zbornice Lobe govor, v katerem je slavil pokojnika. Truplo pokojnikovo so položili na kolodvoru v voz, nakar je bilo prepeljano v Heidelberg.

Med vsem pogrebom je bilo na ulicah Berlina na stotisoče ljudi, tako da so redarji komaj vzdrževali red. Mnogo jih je bilo, ki so se na vse zgodaj poskakali ugoden prostor in čakali popoldne, da bi mogli dobro videti pogrebni spreved. Na mnogih krajih je bil pritisk množice tako velik, da ni mogla več policija vzdrževati reda in jo je množica potisnila nazaj. Na nekaterih krajih je bila gneča tako velika, da se je pripetilo mnogo nesreč. Ko so prepeljali krsto z zemeljskimi ostanki Eberta na potsdamski kolodvor, je postal dren najhujši. Vedno znova so poskušali ljudje prodreti kordon, ki ga je napravila policija. Ker ljudstvo ni hotelo nazaj, so morali poseči redarji po učinkovitejših sredstvih, sicer bi množica zaprla cesto in spreved ne bi mogel dalje. Zato je zajezila policijska konjenica v množico, da jo na ta način prisili, da napravi prostor. Ljudi se je polastila pravcava panika. Sprejdi so tiskali nazaj, ni jim pa nič pomagalo, ker so za njimi stoječe vrste potiskale naprej. Iz strahu pred nemirnimi konji se je mnogo gledalcev onesvestilo. Otroci so se zgrudili, umikajoče se množice pa so hodile po njih. Na ta način je bilo več sto ljudi več ali manj hudo ranjenih. Pred potsdamskim kolodvorom je imela rešilna služba, ki je bila res izborna organizirana, preveč dela. Nепrestano so prihajali in odhajali rešilni vozovi in može z nosilnicami, ki so odvažali ali odvažali ranjence. Mnogo ljudi so pohodili tudi konji. Rešilna postaja je nastopila v preko 400 slučajih. Nad 400 ljudi so morali sprejeti v bolnišnico.

Pred potsdamskim kolodvorom, kjer je bila gneča najhujša, je padla neka gospa v blagoslovljenem stanju na tla. Ljudje so pred skakajočimi konji bežali preko dame, ki se je onesvestila, in jo pohodili. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer pa je kmalu izdihnila. Mnogo nosilnic žensk je omedlelo. Na kolodvoru je stal katafalk, na katerega so položili krsto z mrtvim predsednikom. Ko so jo dvigali, da bi jo prenesli na posebni vlak, se je vnel flor na odru. Ogenj je takoj preskočil na katafalk, od katerega je skoraj polovica zgorela, ravnotako tudi cela vrsta vencev in mnogo črne draperije. Požarna bramba je sicer hitro pogasila ogenj, vendar se je s tem povečala panika, ki so jo med množico zanesli redarji s svojimi, ponekod brezobzirnim zastopanjem.

Zanimivo je, da je položil ob krsti Eberta lep venec tudi bivši prestolonaslednik Friderik. V četrtek popoldne ob 9. je dospel posebni vlak s pokojnim predsednikom v Heidelberg. Ob 10. se je začel pogreb iz pred kolodvora na tamošnje pokopališče. Tudi v Heidelbergu je bila udeležba pri sprevedu ogromna. Skoraj celo mesto je bilo na nogah. Pokojnika so pokopali tik groba njegove matere. Ob grobu so govorili bavarški državni predsednik, nadžupan heidelberški in predsednik krajevne organizacije socialnodemokratske stranke.

Smrtna nezgoda slovitga francoskega letalca

Iz francoskih listov posnemamo: Letalec Roger Ronserail, masševalec pred vojno dobro znanega Pégouda, je pred nekaj dnevi letel nad mestom Mont-de-Marsan v višini kakih 400 metrov ter metel propagandne letake za neko sejmako prireditelj. Nenadoma pa se je, ko je letalec izvajal drzen looping, aeroplanu odtrgalo krilo, aparat je začel s strahotno nazloz padati in je prišel na sportski prostor v Argentu, pri metrov od tribuna, ter se je popolnoma razbil. Ko so prihiteli ljudje, so našli nesrečnega letalca mrtvega, glavo je imel razbito in ude polomljene.

Isti pristavljajo, da se je nesreča pripetila v led tega, ker so se pretrgale žice, ki spajajo posamezne dele kril med seboj. Ponesrečen letalec zapuša vdovo in dvoje dece.

Letalec Roger Ronserail je med vojno zarobil, ko je 18. maja 1916 v zračnem dvoboju odstrelil in uničil aeroplan nemškega letalca Kandulskega, ki je nekaj mesecev poprej ubil velikega francoskega letalca. Iz predvojnih časov tudi nam Slovenecem dobro znanega aeronavta Pégouda. S tem svojim činom si je namah pridobil slovesa med Francozi, ki niso mogli prebrati izgube svojega najljubljenejšega letalca. Ronserailovo delo so znale pravilno oceniti tudi vojaške oblasti, ki so mu priznale velike vojaške

kolajno. Po končani vojni je Ronserail nadaljeval svojo letalsko kariero, se udeležil mnogih poletov in se končno postavil v službo propagandnih poletov za sejmako prireditelj, kjer ga je doletela tragična smrt. Ze lansko leto se je ponesrečil pri nekem poletu, a takrat si je opomogel, to pot pa ga je doletela usoda.)

× **Eksplodija na otoku Caju v Braziliji.** O strašni eksploziji 3000 zabojev dinamita na otoku Caju pri Rio de Janeiro v Braziliji, o kateri je "Jutro" pisalo, se naknadno doznava, da ni bilo število žrtev tako veliko, kakor veljijo prva poročila. Vsega skupaj je do danes znanih 10 mrtvih in 300 ranjenih. Tudi škola ni tako huda, kakor se je prvotno domnevalo, ko je še vse vprek gorelo. Cenijo, da sta napravila požar petroleja in bencina in potem eksplozija dinamita za približno en milijon dolarjev škode, seveda še vseeno veliko.

× **Najdaljši tunel v Evropi** ni, kakor se splošno misli, predor pod Simplonom, ki meri nad 19 kilometrov. Skozi goro

Ben Nevis na Skotskem začne v kratkem vrtati predor, dolg 15 milj (24 kilometrov), po katerem bo tekla voda iz jezera Treig in Laggan v Fort Williams, kjer bo gnala turbine električne centrale družbe za pridobivanje aluminija. Tunel bo skoraj pet kilometrov daljši kot simplonski in bo torej najdaljši v Evropi. Gradba predora bo največje vodno-električno podjetje, ki so ga kdaj zamislili na Angleskem.

× **Reorganizacija grške vojske.** V kratkem odide iz Pariza na Grško vojaška komisija 10 članov, kjer bo reorganizirala grško vojsko po francoskem vzorcu. Gre za reorganizacijo vodstva, za ustvaritev generalnega štaba in za ustanovitev vojnega šole.

× **Okamenine žuželk, stare nad 15 milijonov let.** Na Kitajskem so nedavno odkrili okamenine žuželk, ki so živele, že preden je vladal v Egiptu faraon Tutankamen. Okamenine je slučajno izločil neki kitajski učenjak v priliki svojih geoloških raziskovanj na severnem delu pokrajine Santung. Okamenine pripadajo razdobju krele v zgodovini naše zemlje ter so stare

Porotne obravnave

Ljubljanska porota

Ljubljana, 6. marca.

Današnja porotna razprava proti meštarju Ivanu Klunu, ki je bil obtožen goljufije s ponarejenim čekom, je bila po skoro celodnevem razpravljanju prelojena, ker se je izkazala potreba, da se povabi še precejšnje število prič, deloma tudi iz inozemstva.

Celjska porota

Celje, 6. marca.

DETOMOR.

Dne 14. februarja so našli v gozdu Alojzija Muršiča v Ratanski vasi, okoli Slatine, kakih 10 cm globoko v zemlji zakopano mrtvo dete. Ker je bilo splošno znano, da je bila Marija Bračun, 23letna posestnica v Spodnjem Negonju, že visoko noseča, ko se je poročila dne 1. decembra s Francem Bračunom, a je nena nosečnost meseca januarja brez sledu izgubila, se je obrnil sum takoj na njo kot detomorilko. Bračun od početka ni hotela ničesar priznati in se je izgovarjala na prehlajenje. Ker pa se je zvedelo, da se je dala v Slatini poprej preiskati po zdravniku, ki je ugotovil njeno nosečnost, se je obdolženka končno udala, ter priznala zločin. Bračunova se je izgovarjala, da otrok ni bil dobro dovožen in je kmalu po porodu umrl.

Porotniki so zanimali vprašanje glede detomora s 6 : 6 glasovi, nakar je bila Marija Bračun oproščena.

RADI POSESTVA UMORIL SIN OČETA IN SESTRO.

Danes se je obravnavala pred celjsko poroto krvava tragedija, ki se je odigrala dne 29. decembra v Sockem pri Podstredi v kozjanskem okraju, o kateri smo svoledno v našem listu že obširno poročali.

Pred poroto je stal radi dvojnega umora 30letni posestnikov sin Leopold Dobrave. Vzrok strašnega zločina so bili neprestani prepri radi domačije, ki je prišla po ponovnih pravih na boben.

Leopold Dobrave se je skupno s svojo ženo Terezijo pred leti dogovoril z očetom, da mu izroči posestvo, kar se je dogovorilo od 23. oktobra 1921, tudi res zgodilo. Oče Jakob Dobrave in njegova žena pa sta si navidezno izgovorila gospodarstvo še za dobo celih treh let, da se ne bi reklo, da sta prevzitek a. Kljub ponovnim zahtevam stara Dobrave nista hotela privoliti v vključbo lastninske pravice Leopolda Dobrave do posestva v zemljiško knjigo. Faktično sta torej ostala stara Dobrave še vedno lastnika posestva. Ker je oče vedno odlašal z notarsko pogodbo, so sledile med sinom in starši neprestane tožbe in prepiri. Rodbinske razmere so postale končno tako napete, da so se starši hoteli otesti svojega sina in mu prelomiti svoj čas dano besedo. Nепrestane pravde so požrle silno veliko denarja in spravile končno domaćijo na boben. Dne 29. decembra 1924. se je vršila javna dražba na okrajnem sodišču v Kozjem. Domačija je izražbala na prigovarjanje starišev obdolženčeva sestra Matilda. To je njenega brata strahovito razkačilo in sklenil se je kruto maščevati. Leopold Dobrave, ki je bil navzoč pri dražbi, se je izrazil: »Enkrat bom nekaj naredil, da bo nesrečna hiša in jaz!« Svoj načrt je v resnici še istega dne izvršil. Ko je prišel njegov oče Jakob dopoldne domov, ga je srečal v veži ter ga ostro pogledal. Stari Dobrave je odšel nato v hlev, mladi pa v podstrežje po sekuro in potem z njo za očetom. Ko je bil oče ravno pri konjih, ga je udaril večkrat od zadaj po glavi, mu razbil lobanjo in ga usmrtil. V tem trenutku je prihitela očetu na pomoč njegova sestra Matilda, ki je pa takoj zbežala, ko je uvidela, kaj se je zgodilo. Leopold Dobrave je skočil za njo, jo kmalu dohitel in udaril z uhljem sekire zadaj po glavi, da se je takoj zgrudila. Ko je hropela na tleh pred vrto, je šel morilec v kuhinjo, vzel tam velik nož in potem zabodel sestro še dvakrat v prsa.

Iz izpovedb prič in iz raznih grozljivih izjav je dokazano, da je Leopold Dobrave

že večkrat razmišljal o svojem strašnem zločinu in da je na vsak način hotel pokončati očeta in sestro Matildo, zlasti pa še slednjo, katero je iz maščevanja, ker je kupila na dražbi biveče očetovo posestvo, zaklal na dvorišču kakor svinjo.

Dobrave je skušal tudi na današnji razpravi predočiti umorjenega očeta kot velikega prepirljivca, dočim sta vedeli dve hčerki rajnega povedati o njem samo dobro. Obtoženec se je spominjal le stvari, ki bi mu mogle priti v korist. Porotnikom e bilo stavljenih 5 vprašanj, nakar je bila razprava ob 9. zvečer za eno uro prekinjena. Ker po 9. zvečer Celje nima telefonske zveze z Ljubljano, priobčimo razsodbo v jutrišnji številki.

Mariborska porota

Maribor, 6. marca.

UBOJ IZ MALEKNOSTNEGA VZROKA.

Dne 29. januarja je bil 16letni Alojzij Topolnik iz Blagusa s svojimi starši v vinogradu v Sovjaku. Ko so prišli popoldne domov, je odšel sin v Brezce h Klobasovim, kjer so luščili seme. Pri Klobasovih se je nahajal za pečo tudi Michael Spindler, ki ni imel stalnega bivališča. Ko je čez nekaj časa ostal sam s Spindlerjem v stanovanju rodbine Klobasa, je moralo očividno priti med obema do spora. Po lastni izpovedbi Alojzija Topolnika samega ga je Spindler zbadal in tako razdražil, da je končno zgrabil za nož in ga zasadel dvakrat v vso silo v Spindlerjevo desno nogo nad kolenom. Prerezal mu je glavno žilo, nakar je Spindler vsled izkrvavljenja umrl. Obtoženec prizna svoje dejanje, zanika pa z vso odločnostjo, da bi imel namen Spindlerja usmrtiti.

Porotniki so z 9 glasovi potrdili vprašanje hudodelstva uboja in je bil Topolnik obsojen na dve leti in pol težke ječe.

TRPLJENJE IN TRAGIČNA SMRT NESREČNE ŽENE.

Smrtna obsodba.

Zakonsko življenje Marije Mlakarjeve iz Zg. Breznice je bilo polno tuge in trpljenja. Sama se mlada in tihla in ponižna žena nikakor ni bila v stanu brzdati svojega moža Simona, ki je bil nagnjen samo k slabim lastnostim. Leta 1910. je Simon Mlakar iz Zg. Poljskave prevzel od svojih starišev krasno posestvo in se nato poročil z Marijo Vozu. Vajen lahkega življenja podeželskega muzikanta, pa se sploh ni brigal za posestvo. Pohajkoval je, pijančeval in zapravljal premoženje. Žena je mirno prenašala težko breme zakona, neprestano upajoč, da se mož mogoče le še poboljša. Toda revica, ki je v kratki dobi 14 let rodila 10 otrok, se je kruto varala. Mož je vedno bolj pijančeval, pričel pretepati čisto, ki je morala ponovno zbežati k staršem in sorodnikom, in pogljal končno tudi posestvo na boben Junja 1924. se je Simon Mlakar preselil s svojo družino v Kamnico in vzel v najem Šoferjevo posestvo. Toda tudi tu je pijančeval naprej in trpinčil svojo ženo, ki se je končno dne 20. septembra s svojimi tremi še živimi otroci preselila k svojemu bratu Antonu v Zg. Breznico. Začetkom oktobra je prišel k njej tudi mož, Mlakar, eva, ki je že ponovno izrazil strah in slutnjo, da jo bo mož umoril, je našla pri svojem bratu končno v resnici tragično smrt. Dne 22. novembra je bil Mlakar s svojo ženo sam doma. Kako je pričela krvava tragedija, ni zanesljivo pojasnjeno. Očividno pa je prišlo med obema do prepira, nakar je surovi mož zgrabil svojo ženo, ji zadržnil vrv okoli vratu in jo potem obesil, da bi izgledalo, kakor da je izvršila samomor. Preiskava pa je dognala na umorjenki tudi več poškodb na obrazu in na rokah, nakar je bil njen mož takoj aretiran in izročen sodišču. Simon Mlakar priznava svoj zločin, zagovarja pa se, da ni nameraval svoje žene usmrtiti.

Porotniki so vprašanje nasilnega umora soglasno potrdili, nakar je sodni dvor obsodil Mlakarja v smrt na vešalih. Razsodba se je pričakovala z veliko napetostjo in je bila sodna dvorana nabito polna poslušalcev.

nad 15 milijonov let. Učenjak, ki je odkril fosilije, meni, da spadajo okamenole žuželke med zelo trdoživa in konservativna bitja, kajti okamenine kažejo v primeri z našimi žuželkami prav neznatno izpremenjene oblike.

× **Hipnoza nadomestilo narkoze.** V neki budimpeštanski bolnici so izvršili zdravniki interesanten poizkus. Pri ope-

raciji kile so nekega pacienta, ki je imel prešibko srce, hipnotizirali, mesto da bi pri njem uporabili narkozo kot uspavalno sredstvo. Bolnika je hipnotiziral primarij psihijatrične klinike. Operacija se je izvršila pod zelo uspešnimi pogoji in pacient se je zbudil iz hipnotičnega spanja brez škodljivih posledic za svoja zdravje.

Za gospode

nanovo znižane cene 77/3 III

srajce, bele, prej 89, sedaj 79 Din
" " s pique prsi, " 108, " 98 "
" " 1. chiffon, " 148, " 138 "
" " frack, " 165, " 148 "
kravate po znatno znižanih cenah do 25% popusta

A. Šinkovec nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.

NAZNANILO.

Čast mi je cenj občinstvu sporočiti, da sem z današnjim dnom odprl popolnoma na novo higijenično opremljeno in s vsem komfortom urejeno

brivnico

ter zagotavljam cenjene obiskovalce, da jih bom kar najvestneje postregel.

Niko Koman

Poljanska cesta št. 13.

Proda se

več novih mlinjskih strojev, in to sestava Ganz, Amme, Giesecke in Konegen. Stroji so popolnoma novi in nerabljeni. — Natančnejše podatke daje trdita: „KONCERN“, d. d., Zagreb, Vrhovčeva ulica št. 18.

Ženske srajce iz prvovrstnega blaga

okrašene z veseno, samo 49 Din.

Vse vrste ženskega perila po znatno znižanih cenah pa li
Modna trgovina H. KENDA
Mestni trg št. 17.

ZAHVALA.

Presenečen nad tolikim sočuvstvom in ob prerani izgubi moje nadse ljubljene ženske

TONKE

se tem potem najiskreneje zahvaljujem vsem, posebno onim, ki so ji nudili tolažbo v zadnjih dneh trpljenja.

1214/a Ante Lipovš.

Mirna, dne 4. marca 1925.

Mestni pogrebni zavod.

Ing. Otmar in Marija Dorschel naznanjata v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov pretužno vest, da je njih nepozabni, iskreno ljubljani sin, gospod

Friderik F. J. Dorschel

stud. ing.

v četrtek dne 5. marca 1925. ob 1/1 uri popoldne, po kratki, trpljenja polni bolezn, previden s tolažili sv. vere, mirno prem nul.

Pogreb se vrši v soboto dne 7. marca 1925., ob 2 uri popoldne iz hiše žalosti. Stara pot št. 3. do mestne meje na Gosposvetski cesti, ododer se prepele truplo pokojnika v št. Vid nad Ljubljano, kjer se bo ob 4 uri popoldne položilo na tamšnjem farnem pokopališču k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 6. marca 1925.

1221-a

Preminula nam je danes naša iskreno ljubljena, pre-dobra mamica, stara mamica, tašča, sestra, gospa

Antonija Gogolova roj. Knez

notarjeva vdova.

K zadnjemu počitku jo homo spremili v nedeljo, 6. t. m. ob 16. uri (4. uri pop.) iz hiše žalosti v Ljubljani, Rimska cesta št. 13.

V Ljubljani, dne 6. marca 1925.

Anica Gogolova, Vida Foersterjeva, hčeri Ing. Jaroslav Foerster. univ. prof. zet Marjo Foerster, stud. ing., vnuh. Rodbina Knezova.

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

„Odkod prihajaš?“ — „Iz okolice. Je li vaše visocanstvo zadovoljno? Je li dvor dobro obiskan?“ — „Da, precej zadovoljen sem. Sam nekoga pogrešam na dvoru.“ „Koga?“ „Tvojega zaščitena.“ „Moje? Koga?“ „E, barona de Meridora!“ „Aha!“ vzdihne Bussy in zardi. „Njega ne bi smel zanemarjati, ker je zelo vpliven v svoji pokrajini.“ „Mislite?“ „O, to vem sigurno! Bil je dopisnik lige v Angersu, gospod de Guise ga je izbral, in gospod de Guise izbira vedno prav srečno. Gospod de Meridor mora torej priti, dragi Bussy!“

„Pa ako ne pride, monseigneur?“
„Če ne pride on, bom pa jaz storil prvi korak in ga posetim!“
„V Meridoru?“
„Pa zakaj ne?“

Bussy ni mogel zakriti ljubosumnega pogleda, ki mu je zaslzel iz oči. Vendar se je premagal in besedah in vprašal hladno: „Da, zakaj ne, vi ste princ in vam je itak vse dovoljeno.“ „Aha, ti misliš, da se on še vedno ljubi na mene?“ „Tega ne vem, pa odkod naj tudi vem?“

Pri tem je vstopilo nekaj novih plemičev, katerim je šel vojvoda nasproti, tako da tega razgovora nista dokončala. Bussy je ostal sam. Vojvode besede so ga napotile v razmišljanje. Kaj je princ prav za prav mogel misliti in nameravati glede barona Meridorskega? Ina li pri tem samo politične namene, ali pa naj bi ti bili le pretveza, da se na novi način približa Diani? Bussy vkljub napornemu premišljevanju ni mogel na čisto in je končno

prepodil te misli. Udeležil se je sprejema in se ves večer z vojvodo radoval z novimi gosti, plemiči iz okolice in njihovimi damami. Bil je središče kroga plemstva. Gospe so ga občudovale, moške spoštovali, in niti na misel jim ni prišlo, da bi postali ljubosumni, tako ljubezniv je bil Bussy tud nasproti njim in tako je bil pri vsej vpljivosti in vitezstvu ter družabni ljubeznivosti prav za prav hladen napram damam, vse drugače, kakor je šel njegov sloves...

Ko je Bussy zarana vendarle ostavil vojvodovo palačo, zagleda na vratih zvesto lice Remyjevo. Zdravnik je bil v skrbi in je sledil svojemu gospodarju, ali nekoliko se je bal, da ga Bussy ukori, ker je prišel za njim brez poziva. Ali Bussy se ga zveseli in ga pozdravi: „Dobro si storil, dragi Remy, duše mi, pogrešal sem te!“ „Kako je Jerici, monseigneur?“ „Obetam ti, se nasmehlja Bussy, da bom gospo Diano vprašal pri prvi priliki za njo.“

„Jaz pa,“ pravi Remy, „bom pri prvi priliki, ko zagledam Jerico, vprašal, kako je kaj gospe de Monsoreau?“ „Ti si dober prijatelj. No, kako pa misliš o meni? In še poprej mi povej, kako si me našel?“

„Povprašal sem po vojvodovi palači, in potem sem postavil svojega konja v hlev. Pri tem sem našel vašega konja. Zato sem tukaj čakal.“

„Da, princ je svojega konja gnal do smrti, posodil sem mu Rolanda, in ker on ni imel takrat drugega konja, je zadržal mojega.“

„Po tem vas spoznavam. Vi ste princ, a princ je sluga.“

„Ne povzdiguje me toliko, Remy! Videl boš, kako princ stanuje!“

Na to odvede Hadouina v svoje skromno stanovanje sredi mesta. „Zares,“ mu pravi, „poglej si to palačo in namesti se v njej, kakor veš in znaš.“ „To ne bo težko, jaz ne potrebujem mnogo prostora, razen strehe, in če treba, znam spati tudi stojte. Za to sem ravno dovolj utrujen.“

Drugega jutra je Bussy vstal zarana ter se napotil k vojvodi, da bo pri njem, ko bo vstal, in da mu s kakšnimi drugimi predlogi nadomesti nakano, da bi vojvoda šel v Meridor. Ko se vojvoda zbudi in zagleda Bussyja pri sebi še pred leverjem, klikne veselo:

„O, ti si že tukaj?“ „Dobro jutro, monseigneur! Zares, tukaj sem že. Misli mi niso dale spati. Kaj bi bilo, da se podamo na lov?“ Ali Bussyju ni vse to nič pomagalo. Vojvoda je takoj skrenil razgovor na kraljevega vrhovnega lovca in nadaljeval: „Ali gospod de Monsoreau bi nam mogel biti tukaj zelo koristen?“ „Zakaj?“ „Ker ima tukaj v okolici svoja posestva.“ „On?“ „On, ali pa njegova soproga!“ Bussy se vgrizne v jezik, vojvoda pa nadaljuje razgovor, katerega se je Bussy bal. „Vi tako mislite?“ vprašuje, da nekaj reče. „Seveda. Pa Meridor je jedva štiri ure oddal. Sicer pa moraš to vedeti, saj si ti eni nekoč privedel starega barona!“ Bussy je razumel, da se ne sme dati premotiti. „Istina je,“ pravi, „privedel sem ga, pa le zato, ker se je obesil na moj plašč in če ga nisem hotel pustiti v njegovi roki, sem ga moral priversti vam. Sicer mu pa moje pokroviteljstvo ni koristilo.“ „Cuj,“ pravi vojvoda, „neko misel imam!“ „Vraga! Misel?“ se nekoliko roga Bussy, ki se ni nikdar zanašal na dobre vojvodove misli. „Da... Monsoreau je dobil proti tebi prvo partijo, jaz bi pa rad videl, da dobiš ti drugo.“

„Kako to mislite, monseigneur?“ vprašuje Bussy hladno. „To je zelo enostavno,“ pravi vojvoda. „Ti me poznaš...“ „Da, na nesrečo,“ pritrdi Bussy suhotno. „Misliš li, da sem jaz človek, ki trpi žaljenje in ga ne kaznuje?“ „Kakor je, kakor pride!“ Vojvoda se zlobno nasmehne, pogleda Bussyja izpod čela, se ugrizne v ustnice, potem strese z glavo.

„Govorite, razjasnite, kaj mislite reči, monseigneur!“ prigo-varja Bussy, ko vidi to opasno mimiko.

„No, glej. Vrhovni lovski mojster mi je odel devojko, v katero sem se jaz zagledal, in jo je vzel za ženo. Sedaj mu zaželim oteiti ženo in jo storiti za svojo ljubico.“

Bussy se je silil na nasmešek, ali se je samo grdo zarežal, in obraz se mu je spatil. „Ukrasti ženo gospodu de Monsoreau?“

„No, to ni ravno težko, čeprav se mi zdi, da tega še ne uvidiš. Zena se je vrnila na svoja posestva. Rekel si mi, da mrzi svojega moža. Brez osebne domišljavosti smem torej na to računati, da bo mene raje videla nego Monsoreau, zlasti če jej obetam...“

„Kaj hočete obetati gospe de Monsoreau?“

„Da jo osvobodim njenega moža!“

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Zenitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obrt

Slamnike in svilene klobuke

po najnovjši, zelo okusni modi in najnižji cenah kakor tudi razno preoblikovanje vlijudno priporoča modni atelje MARIJA JEGELIC, Ljubljana, Slomškova ulica št. 27. 112

Kostume,

plaščne obleke in moderniziranje damskih oblek sprejema in točno izvrši Josefina Šotinc-Bersin, Kongresni trg 6/II, hila gosp. Gjada. 4948

Službe

(dobe)

Vajenca

in primerne solsko izobrazbe sprejema konfekcijska trgovina v Ljubljani. Ponudbe na poštni predal št. 24. 4905

Kovaški pomočnik

se išče za takojšnji nastop, biti mora dober podkovski kovač konj in volov, hrana in ostanjine v hiši, plača po dogovoru; naslov v upravi „Jutra“. 4481

Plačilna natakarka

se takoj sprejme. Naslov pove upravo „Jutra“. 5279

Služkinja

dobrih starih, pridna, ki zna kuhati in opravljati lahka hišna dela, se sprejme pri solidni rodbini. Vpljnost in uspešne meniškega jezika pogoj. Naslov pove upravo „Jutra“. 5285

Kuharica

se takoj sprejme. Prednost imajo one s daljimi apricirani. Plača po dogovoru. Ponudbe na hotel „Triglav“, Sevnica. 5229

Pridno dekle

se gostilno se išče. Predstaviti se je v hotelu Tiril. 5232

Odvetniška pisarna

v Ljubljani sprejme takoj v službo perfektno strojno pisarno in stenografino. Ponudbe se pošlji na upravo „Jutra“ pod šifro: „Perfektna strojna pisarna“ in označiti prejelje službe. Reflektantne s prakso s odvetniški pisarni imajo prednost. 5248

Prodaja

Stužbe (iščejo)

Mr. delovodna žola, vojaška preost, želi mesta kot risar ali in industrijskemu podjetju tu ali kje v Sloveniji. Ponudbe pod šifro „Zmoženost/2485“ na upravo „Jutra“. 5103

Mlad elektromonter

želi prenesti službo. Najraje na delo. — Naslov pove upravo „Jutra“. 5050

Natakar

mlajša mož, išče mesta. Naslov pove upravo „Jutra“. 5009

15letna deklica

smotna slov., hrvaška deklica in nemškega jezika in izranja klavirja, ljubitelja otrok, želi primerne službe pri poštenih rodbini. Naslov v upravi „Jutra“, Maribor, pod „Ljubljanski zvon“. 4993

Prodajalka

začetnica, želi mesta v kakršnikoli trgovini. Gre tudi na delo. Cenjene ponudbe na upr. „Jutra“ pod „A. W. 800“. 4904

Zmožen računstva

in pisarniških del, išče službo najraje na delu kot pomočnik, skladničnik ali vrtar pri kakem podjetju. Nastop takoj ali pozneje. Naslov pove upr. „Jutra“. 4904

Dve deklici

pridni in poštene, iščeta službe v mestu ali na delu. Naslov pove upravo „Jutra“. 5233

Orožniški upokojenec

trgovsko izobrazben, želi mesta skladničnika, odpravnika, hišnika ali vrtarja, eventualno sloge pri banki ali večjemu podjetju. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Zmoženost/3513“. 5243

Okusna šivilja

gre živet na dom. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Prilika“. 5263

Fina šivilja

dobro izurjena za obleke, gre živet na dom. Naslov pove upravo „Jutra“. 5279

Izurjena modistinja

pridna in poštena išče službo. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Spretnost/2530“. 5204

Šivilja

išče službe in sprejme delo tudi na dom. — Naslov pove upravo „Jutra“. 5179

Plačilna natakarka

išče službo. Gre tudi na delo. Naslov pove upravo „Jutra“. 5251

Mlad zakonski par

išče mesto hišnika s 1. majem. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Hišnik št. 2“. 5213

Provizijski potnik

dobro vpeljan, kateri potuje po vsej Sloveniji, bi prevzel še kako zastopstvo proti proviziji. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Zastopnik/2506“. 5255

Prodaja

Sokolski krog

se po niski ceni prodaja. Pošlji se v Gradsko št. 15/III. 5141

Najboljša kolesa

sedanjosti so „Eksa“ ter šivalni stroji „Eccella“. Dobite jih po najnižji ceni pri M. Š. Pleštal v Preski pri Medvode. 5034

Vodno kolo

na korec, kompl. 360x60x20 cm ter kompletno predstelo in 2 jermenici 140x14x7 cm se valed preureditve obrata, po niski ceni prodaja. A. Reboli, Štetaš, Medvode-Preška. 5021

Vrtnice

raznokr. dolga, in svetovnoznana drevesna „Tehandorf“ se dobe vsaki dan po najnižjih cenah pri Ivanu Brocniku v Ljubljani, Velika čolnarska ul. št. 21. 4992

Pletilni stroj

št. 8, skoro nov, zelo ugodno napredaj. — Naslov v upravi „Jutra“. 4993

Zofa

skoro nova se prodaja. Naslov v upravi „Jutra“. 5073

Moško kolo

dobro ohranjeno, se prodaja na Vodnikovem trgu št. 5. 5238

Motorno kolo

znamke „Wanderer“ 8 1/2 HP v najboljšem stanju, prodaja na 7000 Din. Naslov: A. K., Maribor, Wolfova 16. 5199

Jedilna soba

iz hrastovega lesa, masivna, 2 kredenci, 6 stolov, 2 fotelje, 1 miza, 1 fajna mizica s svetlo prepletano, se ugodno prodaja. Naslov: Ivan Marinič, mizarški mojster, Hajdina pri Ptuj. 5194

Klubi-garnitura

iz črnega lesa, je po niski ceni napredaj. Rudolf Sever, Gosposvetska cesta 6. 5105

Pisarniški inventar

miza, telefonski aparat, se prodaja. Volepic, Selenborgova ulica 7/II. 5280

Kleparski stroj

dobro ohranjen (Aufberg-Rund-Universalmaschine), se prodaja. Naslov pove upravo „Jutra“. 5270

„Ljubljanski zvon“

celoten, od leta 1881, do 1925, vezan, se pod ugodnimi pogoji prodaja. Ceno kakor naslov se pošlje v upravi lista. 5257

Krzneni plašč

eleganten, za večjega vitkega gospoda, se prodaja. Naslov pove upravo „Jutra“. 5296

Salonsko ogledalo

veliko, črno, elegantno, se prodaja. — Kje, pove uprava „Jutra“. 5237

Več moških oblek

povalnikov, črne, plašče, nove jahalne hlače, nov rangin, črna čevlji itd. se prodaja. Jelenič, Stara pot 1/II, vrata 3. 4977

Obešalnik

(Kleiderstoch), konj se gugati in vpenjati za črna se ceno prodaja. Naslov v upravi Jutra. 5110

Kupim

Prazne „Odo“ steklenice kupuje drogerija Anton Kano, sinova, Židovska ul. 1. 50

1/2 litrske steklenice

od kisle vode kupujem. — Ponudbe na Antona Rejca, Šiška. 4556

Registrirne blagajne

dobro ohranjene, kupujem. — Ponudbe s navodno velikosti pošlji na upravo „Jutra“ pod šifro „Kasirna“. 5233

Krajinke

smrekove ali jelove kupim v vagonskih množinah. — Ponudbe na Ivo Stergar, Radomirje. 1302/a

Fotoaparat

9x12 ali 8x9 kupim. Ponudbe s ceno pod „Maroc/2504“ na upravo „Jutra“. 5231

Nepremičnosti

Hiša z vrtom

se prodaja za 50.000 Din. Lahko se plača le polovico takoj. — Naslov pove upravo „Jutra“. 5120

Posestvo

15 orlov površina, ležeče v Guberniku, 30 minut od kolodvoza Kostivnica podlpat, obdvoje iz vinogradi, sadovnjak, travnika, vrtne je gozda, prodaja skupaj ali po razpisu, po jako niski ceni franc. t. celotni, posostnik in trgovca na Pragerskem. Stanovanjska in gospodarska poslovanja so zidana in v dobrem stanju. 5242

Opekarna

za izdelavo sline opake v okolici Ljubljane se takoj odda v najem, eventualno prodaj. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Opekarna“. 5243

Hiša z gostilno

in mesarijo blizu gl. kolodvoza v Mariboru, na glavni cesti, dobro mesto, se prodaja. Vprava se Krčevina 137 pri Mariboru. 5198

Tovarna

kompletne izdelave in vseh materialov obratov in raznih materialov v vojem mestu Slovenije se prodaja. Ceno in plačilni pogoji jako ugodni. — Naslov pove upravo „Jutra“ Maribor. 5208

Proda se hiša

s gospodarskim poslojem, vrtom, 2 ajljam, gozdom, travnikom, na katerem se rodijo 3 glave živine, pripravna za katerikoli obrat. Ceno po dogovoru. Naslov: Ivan Bahit, Blatnica-Podbršje, Gorenjska. 5227

Nilva

ob Linhartovi ulici se odda v najem. Pošlji se 8v. Petra cesta 33 pri Sušicah. 5259

Lokali

Trgovina

s manufakturo, najbolje vpeljana v Ljubljani, se s talno trgovino prodaja. Ponudbe pod „Lepa lokal/2535“ na upravo „Jutra“. 5204

Lokal

na prometnem mestu v Ljubljani se valed izselitve odda proti odkupu blaga (specerizska trgovina) in inventarja. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Trgovina/2535“. 5250

Trgovino prodaja

s vsem inventarjem, eventualno jo odda v najem, trdki K. Werli v Cerknici. V hiši je stanovanje takoj na razpolago. 5236

Stanovanja

Zakonski par

brez otrok išče prazno sobo. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Pravno/2485“. 5171

Meblovano sobo

1820 soliden gospod v sredini mesta, najraje blizu glavne pošte, za takoj ali pa s 15. marcem. — Naslov pove upravo „Jutra“. 4967

Sostanovalec

v sobo z dvema posteljama se sprejme. — Naslov v upravi „Jutra“. 5157

Moderno stanovanje

4 do 5 sob, event. proti zametnjam z večjim, ide na prometnem kraju mirna stranka brez otrok. Pismene ponudbe na upravo „Jutra“ pod 222. 4906

Opremljeno sobo

elegantno, z dvema posteljama, električno razsvetljavo, kurja v vso okrho, oddam dva gospodinja ali zakonskemu paru brez otrok. Naslov pove upravo „Jutra“. 4678

Soba

s posebnim vzhodom, električno razsvetljavo in buljio hrano, se odda ali 2 ostanima. — Naslov pove upravo „Jutra“. 5238

Soba

Distinguiran gospod, 2-krat tedensko v Ljubljani, išče elegantno sobo. Predpogoj direktni vhod s stopnišča. Dobro nagradno osnema, ki mi jo prikladi. Ponudbe pod „10. marcem na upravo „Jutra“. 5250

Mesečno sobico

182m v bližini Ljubljanskega dvora. Ponudbe pod „Kajno 2535“ na upravo „Jutra“. 5249

Stanovanje

soba in kuhinja v mestu se za menja s enakim na periferiji ali v okolici. Naslov v upravi „Jutra“. 5254

Opremljena soba

s električno razsvetljavo in posebnim vzhodom se takoj odda gospodinja ali zakonskemu paru. Hanberger, Gerbičeva ul. št. 7. 5210

2 gospoda

se sprejmeta na stanovanje in več gospodov tudi na dobro hrano. Naslov pove upravo „Jutra“. 5240

Na stanovanje

in hrano se sprejme gospod. Stari trg 9/II. 5222

Oddam majhno sobo

predam šteditnik. Soba se da starejšemu telegrafistu ključarske stroke prav poceni, da bo malo popravil pri hiši. Naslov pove upravo „Jutra“. 5211</